

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 14. (74.) évf.
1. szám. 2004. január–február
Ár: 5 000 lej.

Tükröm-tükröm...

Nincs olyan vallás, felekezet vagy egyház, amelynek élete ne az állandóság és a folytonos megújulás kettősségére épülne. Az állandóság ugyanis az isteni örökség jelzője, a megújulás, a változás, a növekedés pedig magának az életnek az elmaradhatatlan sajátossága. Ahol növekedés van, ott élet van – mondják évezredek óta.

Ki vitatná: növekedés márpedig van az Erdélyi Unitárius Egyházon belül is. A történelem hozta magával – és teljesen mindegy, hogy ezt pozitív fejleményként értelmezzük-e vagy sem –, hogy miközben az erdélyi magyarság számbelileg visszafordíthatatlanul apad, intézményeiben és közösségi élete szervezésében szemmel látható épülés, lassú, de félreérthetetlen kiteljesedés tanúja. Az Unitárius Egyház tagjai vélhetőleg egyaránt azt szeretnék, ha ez a növekedés egyre dinamikusabb volna. És valóban: „kívülről” ez látszik: az erdélyi unitárius élet és egyházszervezet épül, sokrétűbb és kifinomultabb lesz.

Ehhez a növekedéshez szeretne az *Unitárius Közlöny* is a maga szerény eszközeivel hozzájárulni. Amikor a Püspökség főállású szerkesztőt alkalmazott a *Közlöny* és a *Keresztény Magvető* munkaközösségébe, nyilván ugyancsak a fejlődést tartotta szem előtt.

Az *Unitárius Közlöny* – amint Olvasóink is láthatják – küllemében valamelyest megújult: nemcsak fejléce változott, de belső szerkezete, tördelési stílusa is. Szeretnénk természetesen a *Közlöny*

értékes hagyományait becsülettel fenntartani, mint ahogy szeretnénk azt is, hogy a 21. század elején a közemberek nyelvén (de nem igénytelenül!), valódi kérdésekre válaszolva álljon a mindenkori Olvasó elé. Ehhez persze nemcsak a szerkesztők, műszaki munkatársak és lapterjesztők munkájára van szükség, hanem Olvasóink hűségére, érdeklődésére is.

Nem titok, hogy célunk a *Közlöny* havilappá fejlesztése 2005-től kezdődően. Amikor a lapkiadás szabadsága is ráköszöntött az országra, az Unitárius Püspökség eredeti elképzelése a *Közlöny* tekintetében a havi gyakorisággal való megjelenés volt. Úgy tetszik: ez nemsokára megvalósítható. Ennek azonban néhány további feltétele is van: az egyházközösségek valódi, változatos és tartalmas élete, elkötelezett és a közlékenység terén is buzgó világi unitáriusok munkája, a lap fenntartásáért érzett felelősség – összefoglalva: maga a megélt unitárius azonoságtudat.

Mivel az *Unitárius Közlöny* új szerkesztője nyilván nem képes csodákat művelni, ezúton szeretettel kéri a lap Olvasóit, támogassák lehetőségük szerint a *Közlöny* e tervezett – és egyáltalán nem kilátástalan – növekedési szándékát. Előbb-utóbb adódni fog a felismerés: a sajtómunka egyházi feladat is. A jól művelt sajtó az élet és a növekedés tükré, önmagunk tükré.

Jakabffy Tamás

Kétszáz éves a ravai templom

A Kis-Küküllő mellékvölgyében fekvő Rava közepén álló templom alapzata és tornya középkori eredetű. A templomot az 1804. évben építették, de az utolsó simitásokat 1805-ben végezték el rajta. Amikor 1804-ben a régi templomot lebontották, hogy helyette

Kétszázadik születésnapját ünnepli a ravai templom

újat emeljenek, előkerült egy Szent János-kép és egy szenteltvíztartó edény, amelyeket az új templom fundamentumába helyeztek, és ami azt bizonyítja, hogy a templom eredetileg a katolikusoké volt.

Ebben az időben a gondnok Iszák Zsigmond volt, aki csaknem négy évig, 1807-ben bekövetkezett haláláig viselte ezt a tisztséget. Az akkori pap Koncz Márton volt,

(Folytatás a 6. oldalon)

Demeter Sándor

„Közeledjete az Istenhez...”

„Békességet hagyok nektek:

„az én békességemet adom nektek...” (Jn 14,27/a)

Az *Unitárius Közlöny* szerkesztősége egy olyan új sorozattal jelentkezik, amely unitárius identitástudatunk, de általában lelki-szellemi gyarapodásunk áldott alkalmait jelentheti – mint például az elmélkedés, az imádkozás, az önvizsgálat. Lelki enünk felkeresésére szeretnénk bátorítást, buzdítást adni, abban a tudatban, hogy Istennel több, Isten nélkül viszont sivárabb mindennapi életünk.

Ezt a célt szolgálja minden esztendőben a keresztény gyülekezetekben tartott év eleji ökumenikus imahét, vagy ahogy mi, unitáriusok nevezzük: hiterősítő istentisztelet-sorozatok.

Ebben az esztendőben a téma nagyon időszerű: „...Az én békességemet adom nektek.” Az általános tájékozódás érdekében – hiszen januártól márciusig zajlanak nálunk a szószerkesztés hiterősítő istentiszteletek – a lényegi és időszerű mondanivaló előtt hadd szóljunk a „kezdetekről”, az imahét-hagyomány indulásának és kiteljesedésének történetéről.

Az 1740 körüli évekre teszik a kezdeményezés megszületését, amely karizmatikus alapokon állva célul tűzte ki „a kereszténység általános egységének és a szentlélek kiárasztásának” megvalósítását. 1846-ban Londonban megalapították a 91 felekezetből és 921 képviselőből álló ún. Evangéliumi Szövetséget, amely elhatározta, hogy minden év első teljes hetében imahetet szervez a keresztény egységért.

Az anglikán püspökök első lambethi konferenciáján (1867) határozatként fogadták el az egységért való imádkozás fontosságát. Magyarországon először 1886-ban hirdették meg az imahetet.

A tényleges előrelépés 1966-ban történt, amikor az Egyházak Világtanácsának Hit és Egyházszervezet Bizottsága és a vatikáni Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa közösen kezdte meg az imahét témájának előkészítését. 1968 óta közösen állítják össze az imahét programját. Az első közösen kidolgozott program központi témája a következő volt: „Dicsőségének magasztalása” – az efézusi levél 1,14 alapján. Az 1997-es, Grazban tartott II. Európai Ökumenikus Nagygyűlés – válaszul az 1995-ös római katolikus kez-

deményezésre (II. János Pál *Ut unum sint* kezdetű körlevele) – szorgalmazta az imahét rendszeres megtartását.

Tény, hogy az imahét megtartását az Erdélyi Unitárius Egyház is szorgalmazta és szorgalmazza, mert úgy véljük, az egységnek a különbözőségben történő megvalósítása Isten szeretetében gyökeres, és mi mindnyájan az ő gyermekei vagyunk.

A 2004. évi imahét témakörét egy szíriai ökumenikus csoport állította össze, a magyar fordítás szintén ökumenikus együttműködés eredménye. Az imahét megtartásának javasolt időszaka: január 18–25. Az Erdélyi Unitárius Egyház gyakorlatában nem ragaszkodunk szigorúan a kijelölt időponthoz, de megtartását szintén szorgalmazzuk a helyi lehetőségeket figyelembe véve szószerkesztés és ökumenikus jelleggel.

Az idei imahét útravalója nagyon időszerű: „Az én békességemet adom nektek” (Jn 14,27). A feszültségekkel, bizonytalanságokkal, korrupcióval, konfliktusokkal, terrorcselekményekkel, háborúkkal terhelt világunkban szükségét érezzük a békességnek, amely „közös dolgaink rendezését” jelenti Istennel, önmagunkkal, felebarátainkkal és a világgal.

A Jézus által ígért béke a félelem, a rettegés, az aggodalmaskodás világából – egyéni és közösségi vonatkozásban egyaránt – a kiegyensúlyozott, biztonságot és bizalmat árasztó jövő reménye. Az ő ígéréte való figyelés napjaink zűrzavaros, anyagi-megélhetési gondok gúzsába kötött, sokszor kiszámíthatatlan világából a szeretet világába emel.

Az ő békessége szerinti élet adja meg mindennapi kenyerünket, létszükségeink fedezéséhez szükséges anyagi javainkat, családi életünk harmóniáját, lelki nyugalmunkat egyaránt.

Nyilvánvaló, hogy a téma központi gondolata nem egyetlen hétre, nem is egy évre szóló üzenet, hanem a harmadik évezredben Istenhez való közeledésünk felelősségteljes követelménye.

Segítsen az Isten, hogy legyünk önmagunkban békét hordozó és önmagunkból békességet árasztó keresztények!

Dr. Rezi Elek

Az én békességem

Korántsem statisztikai adatok közlésének szántam e pár sort, annál inkább egyéni élménybeszámolóknak. Itt, Segesváron is véget ért az immár hetedik alkalommal megrendezett ökumenikus imahét, a keresztény egység imahete. Ezt megelőzően tíz konfirmáló, egy már konfirmált ifjú és jómagam *Reformálódj!* címmel ünnepi műsort mutatunk be „a vallásszabadság napja” alkalmából. Nőszövetségünk a szereplő ifjakat a már hagyományossá vált kürtöskalaccsal kínálta meg. A lelkész ismertette az elkövetkezendő ökumenikus imahét programját.

– Doamne ajută! Dicsértessék a Jézus Krisztus! Grüss Gott! Békesség Istentől! Isten áldja! – köszöntöttem délutánonként a templomok kijáratánál kézfogásra várakozó ortodox, római katolikus, szász-evangélikus, református, görög katolikus és unitárius lelkészeket. S hangzott e köszönés a hat vallásfelekezet hat lelkészének, hat napon át – részemről immár negyvenkét alkalommal.

Az idei ökumenikus imahét programja január 19-én kezdődött a református templomban, majd nálunk az unitárius templomban folytatódott. 20-án Ciprian Dărăban görög katolikus lelkész végezte a szolgálatot. Valamennyi templomban több nyelven folyt az istentisztelet.

Szerdán a római katolikus, csütörtökön az evangélikus, pénteken a görög katolikus templomban, szombaton az ortodoxok egyik templomában folytatódott az imahét. Vasárnap, január 25-én unitárius templomunkban zártuk e szép hetet.

Az idei ökumenikus imahét témája tetszett a legjobban, s lehet hogy épp ezért is bátorkodtam erről írni.

Békesség – milyen gyönyörű szó! Megteremteni a békességet *magunkban*, ez még csodálatosabb. S hogy ez sikerült nekem, onnan tudom, hogy a vasárnapi záróének eléneklése előtt Reményik Sándor: *Az én békességem* című versét nagy lelkesedéssel szávaltam. Ha a jelenlevők közül mindazok, akik részt vettek ezen az imahéten, szintén lelkesedéssel hallgatták e verset, akkor – gondolom – nem volt hiabavaló.

Benedek Enikő

2004 tétje: az oktatás új törvényei

A közszájon forgó „egyházi iskola” vagy „felekezeti iskola” fogalom sok félreértéshez vezetett az elmúlt évtizedben. Arról beszéltünk ugyanis, ami nincs, csak valami pótlék van helyette; legfeljebb olyan állami iskolákba járnak gyerekeink, amelyek korlátozott egyházi felügyelet alatt működnek. Az egyház beleszólhat ugyan bizonyos (keret)tantervi, szervezési kérdésekbe, de a tanárok alkalmazásától kezdve a tanulói keretszámokig mindent a minisztérium szab meg a tanfelügyelőségen keresztül. Nincs tehát ezeknek az iskoláknak autonómiájuk, hacsak nem számítjuk annak, hogy a tanfelügyelőség a tanárokat kizárólag az illető egyház jóváhagyásával alkalmazhatja. Ki vitatná: ez az autonómia minimuma!

Pedig jóval többre volna szükségünk. A mai helyzetben az a legzavaróbb, hogy a tanulói keretszámot s a választható szakosodás lehetőségeit a Tanügyminisztérium állapítja meg. Ezen felül meg igen hátrányos számunkra, hogy ráhúzták a „teológiai liceum”-modellt az iskoláinkra.

2004 azonban elvileg változást hozhat e téren. Azt is mondhatnók: a 2004-es (választási!) év kemény esztendő lesz az oktatásügyben.

A tanügyi törvény módosításának kérdése a nemrég lezajlott alkotmánymódosítás kapcsán merült fel, hiszen az alkotmány újabb szövegében a *felekezeti oktatás* mint külön oktatási forma szerepel. A kormány vállalta is, hogy az alkotmány hatályba lépésétől számítva egy éven belül – a harmonizáció értelmében – módosítja az összes vonatkozó törvényt. Ez pedig a történelmi egyházak részére sürgető kihívást jelent: egy lépéssel előre kell gondol-

kodniuk, módosító javaslatokat kell megfogalmazniuk és felterjeszteniük a minisztériumhoz és a Parlamenthez, hogy ezeket

Vörös Alpar, a vallás- és köznevelési miniszter és oktatásügyi kérdésekért felelős tanácsos

még a tanügyi törvény módosító folyamatának megkezdése előtt figyelembe vevőék.

„Az alkotmány világosan megfogalmazza, hogy az állami oktatás ingyenes – mondja Vörös Alpar, az unitárius püspökség vallás- és köznevelési miniszterhelyettese. – Csakhogy az alkotmány-

ban az állami oktatás mellett immár felekezeti és magánoktatás is szóba jön. Azt volna eszményi elérni, hogy a felekezeti oktatás is ingyenes legyen. Annyira eszményi cél ez, hogy már illuzórikus. Ezért inkább valami köztes megoldásra kellene törekednünk.”

Miért nem jó az, ami van?

A középiskolai szintű teológiai liceum és szeminárium formáját kifejezetten ortodox igények mentén találták ki: a '89-ben mutatkozó óriási görögkeleti lelkészhiány ellensúlyozására volt hivatott olyan „egyházi személyzetet” kitermelni, amelynek képzettsége nyilván alatta marad a teológiai képzési színvonalnak. Csakhogy az ortodoxok paphiánya már rég a múlté, ma a teológiai liceumok nem segédlelkészeket bocsátanak ki, hanem jobbára munkanélkülieket. A teológiai liceum formája azonban a mai napig is fennáll, a minisztérium pedig a legutóbbi változat szerint az ún. vokacionális – vagyis szakképesítést nyújtó – liceumok közé sorolta. Ez nagyon hátrányos az unitárius oktatásra nézve, hiszen iskoláink, a János Zsigmond Unitárius Kollégium és a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium ezáltal ugyanolyan kategóriába került, mint a művészeti, illetőleg a sportoktatást nyújtó iskolák. Az ilyen típusú liceumokban az az alapelv, hogy a szaktantárgyak száma nagyobb, mint az általános elméleti oktatás keretében. Márpedig a diák számára a legkevésbé sem vonzó, hogy teológiai szaktantárgyból nagy óraszám legyen. „Nekünk nem segédlelkészekre van szükségünk e liceumokból, hanem olyan világi emberekre, akik az egyház dolgai iránt érdekesek és alkalomadtán, *világiként*, szerepet is vállalnak benne – mondja Vörös Alpar. – Az unitárius hagyományok szerint képzeljük el a felekezeti oktatásunkat:

(Folytatás a 4. oldalon)

Jakabffy Tamás

Popa Márta, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója:

A 2004–2005-ös tanév sok újdonságot hozhat magával, bár amit mi csinálunk, az az intézményépítés folyamatába épül be. Nagy örömünk, hogy az Egyházi Képviselő Tanács döntése alapján és teljes körű támogatása mellett 2003-ban *magániskolaként* első osztályt indíthattunk. A Képviselő Tanács versenyvizsgáztató bizottságot nevezett ki, amely nagyon szigorú szempontok szerint választotta ki az alkalmazandó tanítónőt. Török Melinda osztályába tizennyolc gyermek jár, de a következő tanévre már negyvenhárom beiratkozó gyermegről van tudomásunk. Ez az igen magas szám egyfelől a felekezeti oktatásra irányuló nagy igényt tükrözi, másfelől azonban kemény kihívás elé állít – nem utolsósorban gazdasági szempontból. Reményünk szerint a Képviselő Tanács jóváhagyja, hogy 2004 őszétől két első osztályt indíthassunk (ez esetben

a versenyvizsgán második helyet elért Majláth Éva lenne a másik tanítónőnk). Természetesen arra is felkészülünk, hogy a várható közel ötven gyermek közül „válogatnunk” kell – s akinek gyermekekkel van dolga, tudja, milyen hallatlanul nehéz feladat ez: kidolgoztunk egy „felvételi” szempontrendszert (óvodai jellemzés, az óvodai munkákból összeállítandó „irattárca”, a szülők által kitöltendő összetett kérdőív). Mivel az Unitárius Egyház tartja fenn a magániskolát, természetesen tekintjük, hogy az unitárius vallású gyermekek elsőbbséget élveznek a szelekció során, de azért bőségesen maradhat hely más vallású gyermekek számára is. Ha a következő évek során sikerül a tanügyi rendben meggyökeresíteni a felekezeti iskola típusát, remélhetőleg az elemi iskolánkban végzettek ötödikes korukra már egy ilyen, új státusú – mint szeretnénk, állami támogatottságú – egyházi iskolában folytathatják tanulmányaikat.

2004 tétje:...

(Folytatás a 3. oldalról)

komolyabb vallásoktatással és olyan erkölcsi eszménykép felmutatásával a teljes oktatási folyamat révén, amely megkülönbözteti iskoláinkat az állami oktatás intézményeitől.”

Esélyek és feladatok

Úgy néz ki, az RMDSZ teljes komolysággal a törvénymódosítás ügye mellé állt: kezdeményezte, hogy a történelmi egyházakkal közösen tárgyalják meg, milyen módosító javaslatokat összegezhet, dolgozhat ki és tárhat alkalmas időben a minisztérium és a Parlament elé. Valószínűleg, hogy 2004 novemberére megtörténik a tanügyi törvény módosítása. A határidő betartását egyik politikai oldal sem fogja fontosnak tartani, hiszen választási év van, s egy ilyen törvény nagyon befolyásolja a választók preferenciáit. Viszont semmilyen logikus érv nem szól amellett, hogy az ortodox egyház vétőzza meg a törvénymódosítást, hiszen a teológiai liceumok immár nem hasznot hajtanak, hanem egyre súlyosabb gondokat okoznak nekik.

„Ha a tanügyi törvény módosításának optimális kimenetelével számolunk, ez legsürgősebb feladatként az unitárius tanügyi hivatal sokkal jobb megszervezését kívánja meg – folytatja Vörös Alpár. – Az általunk óhajtott tanügyi helyzet és tör-

Varró Margit, a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium igazgatója:

Az iskola épületének visszaszerzése után újabb feladatok háruhtak ránk. Iskolánk elkészítette a következő évekre szóló stratégiai tervét, amiben az egyházi oktatás visszaállítását tűzte ki fő feladatául – minden szinten. Ebben az évben ötödik osztály indítását terveztük, de fokozatosan növelni szeretnénk osztályaink számát is. Fontos, hogy az osztályok számának növelése a tantestület bővítését eredményezze. Az alig hét saját tanerőből álló, lelkes tantestület fáradtságot nem ismerve dolgozik azért, hogy iskolánkban a sajátos szellemiség még jobban elmélyüljön; hogy mindenki szívesen és jó kedvvel végezze feladatát. Iskolánk diákjai hetente két alkalommal áhítatot tartanak, ahol a XI. osztályos

tanulók – akik egyébként az évek során harmónium-oktatásban is részesültek – végzik az énekvezéri szolgálatot.

Diákjaink számára a hagyományörzés elsődleges fontosságú feladat, népi tánc csoportunk számos fellépésre készül ebben az évben, diákszinjászóink lelkesen készítik bemutató előadásait. Az iskola kórusának előadásait a hangszeroktatásban részesült diákok kísérik zongorán, gitáron. A szavalócsoport tagjai ünnepeleinket méltatják elődeinket.

Az iskolaközösség, diákok, tanárok egyaránt lelkesen dolgoznak, hogy öregbítessék intézményünk hírnevét. Sajnos, az iskola infrastrukturális felszereltsége nagyon gyengének mondható, ezért feltétlen bővítésre van szükség ebben az évben. Ezt elsősorban pályázatok útján kívánjuk megvalósítani.

vénykezés olyan felelőségeket ró ugyanis az egyházra, a versenyvizsgák megszervezésétől kezdve a tantervek kialakításán át a keretszámok módosításáig, amelyeket csak egy nagyon összefogott, viszonylag sok szakértőt foglalkoztató csapat vállalhat magára.

Egyelőre homályban tapogatózunk, ezért nagyon kevés konkrétumról beszélhetünk: célunk nyilvánvalóan az, hogy az állami és magániskolák státusa közötti, az állami formához közelebbi állapotot vívjunk ki a törvénymódosítás során. Egyik-

másik felekezett, úgy néz ki, beleesett az aránytalanság csapdájába: azt várnák el az új törvénytől, hogy az állam minél nagyobb költségeket vállaljon magára a fenntartásban, ám ne szőljon bele semmibe az irányítást illetően. Nekünk azonban nem kifejezett érdekünk az, hogy az államnak semmilyen felügyelő szerepe ne legyen. Törvényileg is megszabható egy olyan ellenőrzési kör az állam részéről, amely bizonyos garanciákat hozhat magával a hosszú távú, zökkenőmentes iskola-fenntartás tekintetében.”

Szóelvonókúra

Legismertebb szólásaink egyike: „Ne szólj szám – nem fáj fejem.” Hat szóba tömörített népi bölcsesség! Aki ehhez az ésszerű mondáshoz tartja magát, az nagyon sok kellemetlenségtől óvhatja meg magát és szólásszabadságát. S ha még emellett a „hallgatni arany”, vagy a József Attila-versből ismert „fecseg a felszín” bölcsességeinket is alkalmazni tudja, az ismerősei körében és tágabb környezetben is okos, megfontolt embernek számít.

Az előbbi megállapításunk természetesen csak azokra az embertársainkra vonatkozhat, akik már kinőtték a gyerekcipőt, s a cumisüveget is elvetvén maguktól az anyatejivást esetleg „férfiasabb” folyadékok fogyasztására cserélték. Azokra, akik tudatában vannak létük jelentőségének és a társadalmunkban betöltött fontos vagy kevésé fontos feladatuknak. Az ilyen embertársunk mindig tudja, mikor kell hallgatnia, mikor kell kevés szóval sokat mondania (és azt is halkán), mikor kell szódiétára fognia magát.

Az úton-útfélen fecsegőkre, a médiánkban végeérhetetlenül ömlengőkre, a parlamentünkben („Dumánkban!”) perpatvarokodó „elöljáróinkra” bizony sokszor ráferne egy kis szóelvonókúra, de „házi orvosunk”, a nép (amelytől már évek óta jobbra minden szó, gyógyszer és megélhetési lehetőség el van vonva) még nem írta fel számukra ezt a receptet, amelyet vény nélkül, bérmentesítve, minden patikában be- vagy kiválthatnának... Nem úgy, mint az inzulint az egyre számosabb cukorbetegjeink, öregeink, nyugdíjasaink...

Nemde bár milyen idillien szép lenne, ha vissza tudnók fogni magunkat, ha fölösleges beszédeinkkel nem vezetnénk tévútra a bürokrácia útvesztőibe amúgy is teljesen belegabalyodott embertársunkat, ha halkán mondanánk, amit leggyakrabban ordítunk, ha szavainkkal simogatnánk és nem sérténénk, ha úgy mondanánk ki embertársainknak, testvéreinknek, hogy szeretjük őket, mint ahogy a szerelmes vall szerelmet kedvesének, ha szavainkkal ápolnánk és nem ölnénk, ha gyermekeinket szelíd, szép szavakkal tanítanánk és intenénk az anyanyelv elsajátítására, használatára, óvnánk az indokolatlan idegen kifejezések szajkózásától, ha...

Ha ez a sok „ha” nem fordulna néha át szomorúan „röhejesbe”...

Mert ahelyett, hogy mi, szülők, nevelők, pedagógusok, politikusok néha megvonnánk magunktól a szót – vagy ha erre nem vagyunk képesek, akkor a fecsegő szájunkat leragasztanánk cellulusszal, szkocccsal, ragtapasszal vagy flastrommal –, Uram bocsá’ a gagyogó, gügyögő, anyanyelvvél ismerkedő, nyelvelő izgő-mozgó gyermekeink csöppnyi száját ragasztjuk le vagy tömjük be, csak hogy nyugalmunk legyen!

És ha nagy pedagógusi, szülői örömünkre (játékból?) sikerül végre megnémitanunk gyermekeinket, már csak egy lépés választ el attól, hogy felnőttkorában kínzóeszközöket használjunk szóra bírásuk érdekében. Dicső munkánk gyümölcse beérhet: sikerül felnevelnünk egy újabb erőszak-nemzedéket, hogy az továbbfejlesztthesse a kényszert s a tiltást.

Simó Edmund

Szóra bírtuk

Kolumbán Gábor főgondnok

Viszonylag későn alakult ki a kapcsolat az unitarizmussal, annak ellenére, hogy családi gyökereim is az Unitárius Egyházba mélyednek – hiszen édesanyám, Menyhárt-lány, székely unitárius családból származik. Gyerekkoromban nem kereszteltek meg, lévén, hogy édesanyám tanári pályán működött. Soha nem beszéltem meg ezt a kérdést a szüleimmel – de ez akkor biztonságosabb volt rájuk nézve.

1959-ben születtem Székelyudvarhelyen. Itt végeztem az iskoláimat, majd a Bukaresti Tudományegyetem fizikus mérnök karára jártam. 1984-ben végeztem, és utána négy évet dolgoztam a matrica- és cserealkatrészgyár mérnökeként. A politikai életbe 1989 decemberében, a forradalom lendületében keveredtem: a Nemzeti Megmentési Front székelyudvarhelyi elnöke voltam, illetve az alakuló RMDSZ székelyudvarhelyi szervezetének egyik alapító tagja. 1990 februárjában megválasztották a helyi RMDSZ elnökének.

Tulajdonképpen a politikum volt az a kapcsolódási pont, amely az unitarizmushoz és az Unitárius Egyházhoz elvezetett. Még '90-ben ugyanis felkeresett egy székelypálfalvi RMDSZ-vezető azzal, hogy problémáik vannak: jön a tavaszi szántás-vetés, és nincs vetőmag. Akkor még megvolt az a reflex – sőt bizonyos értelemben a mai napig is fennáll –, hogy az RMDSZ „mindent megold”. Nekem semmilyen jármű nem állt rendelkezésemre, hogy a székelypálfalvi RMDSZ-vezető panaszát a helyszínen próbáljam orvosolni. Megkértem, jöjjön be értem, és vigyen ki Pálfalvára, hogy beszéljünk a dolgokról: hátha tudok segíteni.

Egy kora tavaszi napon – borús, esős idő volt – bejött utánam, kivitt Pálfalvára. Miután megbeszéltük a teendőket, megkérdeztem tőle, voltaképpen hol is vagyunk? Milyen a környék? Elmondta, hogy ez itt Pálfalva, arrébb Firtosvár-alja, aztán Énlaka. Akkor az olvasmányaim nyomán az Énlaka név mellé „beugrott” a székely rovásírás-emlék. Megkértem azt az embert, vigyen el Énlakára, hadd nézzem meg a híres templomot.

Ahogy megérkeztünk a faluba, mintegy varázsütésre: gyönyörűen kisütött a nap. Kiszálltunk a templom előtt az autóból, Szávai Marci bácsi pedig, a tanító, meglátott és betessékelt a tanári lakásra. Elbeszélgettünk, utána megnéztem a templomot.

Ez volt az első alkalom, amikor Énlakára kimentem. Ezt aztán több más alkalom követte, sőt, ahányszor külföldi vendégeim érkeztek Udvarhelyre, többnyire kivittem őket is. Addig mutogattam másoknak a falut, amíg '90 nyarán megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy én is vásárolnék itt egy házat.

A vásárlásra nagyon viszontagságos körülmények között került sor. Nem volt könnyű házat venni Énlakán egy „táskás embernek”. Aztán egy olyan házat vásárolhattam meg végül, amelyben senki nem lakott, de olyan állapotban volt, hogy előbb le kellett bontani, majd újraépíteni – a hangyák mind megették a rakófacát... És aztán jött a vízvezeték, a csinosítás... Szép lassan kezdtük megismertetni magunkat az ottani világgal.

Én ott, akkor találkoztam először egy közösség lelkiületével. Akkor még többen lakták Énlakát, mint most. Azóta sokan eltávoztak az élők közül. Többévi együttműködés során a faluval – bár elfoglaltságaim miatt nyilván nem tudtam ott letelepedni – megismertem a közösség lelkét. Itt kereszteltek meg unitári-

usnak. Úgy is fogalmaztam meg akkoriban: Énlakán találtam meg a lelkemet, és az unitárius közösség ereje volt, ami ezt a megtalálást lehetővé tette. A keresztelési szertartásra a falu apraja-nagyja eljött; felért egy beavatási szertartással, ahogy a helybeliek magukhoz öleltek.

Az egyház melletti elköteleződésem aztán komoly feladatok elé állított. Barátaim évődve mondják is néha: példátlan karrier, hogy valaki megkeresztelkedése után csupán néhány évvel egyik főgondnoka lesz az egyháznak. De hangsúlyozom: ez számomra nemcsak megtiszteltetés, hanem nagy kihívás is. Úgy vélem, annak a közeleti tevékenységnek az alapján választották ki a személyemet a zsinaton, amelyet az elmúlt tizenkét évben folytattam különböző intézmények kötelékében – a Hargita Megyei Tanácsnál, az RMDSZ-ben.

Kellemetlen hátrányként élem meg, hogy az egészségem nem teljes. Tavaly februárban eltörtem a lábam, és annyira súlyos volt a törés, hogy novemberben újra kellett műteni, és az orvos szerint 2004 májusánál hamarabb nem is lehet teljes mértékű a gyógyulás. Így több mint egy évet vesztettem a hivatásom gyakorlásából. Próbáltam én lehetőségeim szerint jelen lenni az Unitárius Egyház életében, de persze nem sikerült olyan intenzitással, ahogy kívánatos lenne.

Ami pedig az egyház dolgait illeti: úgy gondolom, a korunkra jellemző modernizációs hullám valamilyen formában érinteni fogja a hagyományos egyházakat is. A tevékenységekkel kapcsolatos hatékonysági és gazdálkodási elvárások egyre hangsúlyosabban fognak megjelenni az egyházon belül. Szerényebb forrásból, kevesebb pénzből sokkal több kihívásnak kell megfelelnünk. Ez pedig olyan feszültséget eredményez, amelyet a tavalyi és az idei költségvetés vitájában egyaránt éreztünk: nincs elég pénz, ellenben egyre több, aktív, fiatal lelkészek által vezetett közösség szeretne templomot építeni, a visszakapott földterületeket művelni, az erdőkkel gazdálkodni – ám a hagyományos megközelítésmód az egyházon belül nem teszi lehetővé a teljesítményelvű gazdálkodást. Úgy látom, egyfajta mentalitás-váltásra van szükség az egyházon belül nemcsak a lelkészek részéről, hanem sokkal inkább a hívek részéről. Világosan kell látnunk, hogy az egyházi élet nem olyan, mint valamely világi „szolgáltatás”. Nem igaz az, hogy a belső békét, az életünk határhelyezeteiben szükséges lelki támogatást bizonyos egyházi díjért vagy adóért kapjuk meg – mint ahogy a kórházban az orvosi ellátás végül is „megvehető”; vagy a várostól a csatornaszolgáltatás, a köztisztaság –, az egyház nem ilyen „szolgáltatást” kínál. A közösségnek aktív

(Folytatás a 6. oldalon)

Kolumbán Gábor...

(Folytatás az 5. oldalról)

létformát kell megélnie. Nem szolgáltató egyház és igénylő hívek viszonyáról van szó, hanem egy közösség életformájáról.

Úgy látom, hogy az Unitárius Egyházban – mint ahogy a többi hagyományos egyházban is – ez a mentalitásváltás nehezen történik meg. Az emberek úgy gondolják, hogy ez valamiféle visszatérés lenne a tradicionális világba, abba, amely nem egyeztethető össze avval a modern életformával, amelyben élnek: a mobilitással, az anyagi javak megszállott keresésével.

Meg vagyok győződve arról, hogy a szellemi élet épp olyan fontos velejárója az életnek, mint az anyagi része. Még pontosabban: nem lehet azt mondani, hogy fontosabb vagy kevésbé fontos... Ha a modern korban az ember harmonikus életvitelre törekszik, akkor az anyagi biztonság mellett az erőteljes szellemi foglalkozás és lelki élet éppoly szükséges. És ehhez meghatározó mértékben járulhat hozzá az egyházi közösség.

Főgondnokként az a dolgom, hogy az anyagiak körül olyan átláthatóság, biztonság és hatékonyság megteremtését segítsen elő, ami az egyház fenntarthatóságát biztosítani tudja. Jól látom azonban, hogy a világi egyházi embere részéről sokkal intenzívebb életet kellene megszerveznünk. Úgy is össze szoktam foglalni: világos, hatékony gazdálkodás és intenzív lelki-egyházi élet. Az Unitárius Egyház jövőjét így látom biztosítva.

Gyakran felmerül a „klasszikus” egyház-demográfiai kérdés, hogy tudniillik kevesen vagyunk, még kevesebben leszünk, s akkor hogy alakul a jövőnk? Úgy látom, hogy ebben a világban, amelyben globalizációról és különböző szintű integrációkról beszélünk, nem a mennyiség a meghatározó, hanem a minőség. Ez a kérdés az Unitárius Egyházban hagyományosan tudatosult, sőt az elmúlt századokban az unitárius értékrend egy központi eleme a minőség értékelése. Azt hiszem, van esély arra, hogy egy nemzetközi unitárius integrációban Erdély meghatározó szerepet lásson el. Az unitárius világban Erdély nagy ismertségnek örvend, s erre a meglévő kapcsolatrendszerre jó volna például az egyház által szervezett zarándok- és kulturális-turisztikai kínálatot ráépíteni. Azt is szeretnénk, hogy az egyházon belüli vállalkozók egymásra találjanak, s idővel egyre több külföldi befektető ismerné fel az egyházi keretek és értékrend által biztosított lehetőségeket. Azok az értékek, amelyek egy vallásos közösségen belül mérvadóak – például a bizalom –, meghatározó elemeivé válhatnak a nemzetközi gazdasági kapcsolatoknak.

Természetes, hogy ehhez hatékonyabbá kell tenni az egyházi ügyvitelt, jobban oda kellene figyelni azokra a vagyontárgyakra, amelyekkel rendelkezünk, a lelkészek részéről is több gazdálkodási szellem és odafigyelés szükségeltetne, mint ahogy a világi vezetésnek is jó gazdaszellemmel kellene az egyházi vagyonhoz viszonyulnia.

Kétszáz éves...

(Folytatás a 1. oldalról)

korának egyik legkiemelkedőbb alakja. Feljegyzésében a gondnokról melegen emlékezik meg, sőt, a halottas anyakönyvben a neve után ezt a megjegyzést teszi: „Kár volt e derék embernek meghalni. Igaz lelkemből sirattam meg.” Rövid pályafutása alatt sok nehézséggel küzd, de nem csügged el.

A templom falai kőből vannak, tetőzete cseréppel fedett. Építése mintegy 3 000 magyar forintba került – nem számítva a székér- és gyalog-napszámokat, valamint az egyház erdeiből felhasznált faanyagot.

1812-ben kívül-belül megszüpítették, hogy az ez évben tartott zsinatot méltóképpen fogadhassák. Ekkor választották meg Körmöczy Jánost püspöknek.

1817-ben Kecskés István gondnoksága alatt két karzatot állítottak fel kőlábakon, amelyek egyikén ma is szerepel az évszám. Az egyikben a gyermekek, míg a másikban a legények és a szertartás megkezdését lekövető hívek szoktak helyet foglalni.

1818-ban a régi, cserefa-oszlopokon álló és zsindelellyel fedett cinterem helyett újat építettek kőből, szintén cserepes fedélzettel. Ugyancsak 1818-ban 200 forintért és 35 kőből búzáért orgonát vásároltak, amelyet 1853-ban eladtak Magyarországnak. Ekkor készült a jelenlegi hangszer, amelyet az 1942, 1958 és 1982-es években javítottak.

1830-ban építették a szószék fölé a ma is látható, gyönyörű koronát, amelynek belső felületén e felírás látható: „Isten dicsőségére készítette a Ravai unitária Eklézsia Tiszt. Koncz Márton úr papságában és idősebb Kecskés István curatorságában 1830”.

1840-ben a mennyezetet kijavították, ám ez a javítás nem volt tartós: 1850-ben újra kellett kezdeni.

1884-ben a templomot a felszívargó víz levezetésére alagsóvezték, a padlózatot kicserélték, és a padokat lefestették. Mivel a padok helyzete ma már nem mindenki előtt világos, megjegyzendő, hogy ezeket kezdetől fogva családoként vásárolták meg. Ezért ülnek ilyenképpen ma is a templomba járók, nem pedig betűrendben – külön a férfiak és külön a nők.

A toronyóra 1838-ból való, 658 magyar forintba került. 1948-ig működött, ám azóta javításra vár.

1862-ben a nagyharangot kicserélték a jelenlegi 543 fontosra (kb. 222 kg). A kisebbik harang 1936-ban készült. Szépen összehangzó szavuk gyűjti ma is egybe a híveket. Az orgona, toronyóra, valamint a harangok szász mesterek munkái.

A templom belterének hossza 11, szélessége 7, magassága pedig 3,5 öl. Befogadóképessége 500 személy, amely szám bizonyítja azt, hogy unitárius templomaink közül az egyik legnagyobb alkotás.

Mennyezete eleinte kazettás volt, de 1936-ban lebontották, és stukatúrral helyettesítették. A torony építési évét nem ismerjük ugyan, de az 1839-ben itt tartott

püspöki vizsgálat jegyzőkönyve szerint „emlékezetet meghaladó idő előtt épített” (az iskola irattárában talált jegyzetekben az 1500-as év van feltüntetve), azonban a Váraljai István esperes által készített s az eklézsiának minden ingó és ingatlan javait leíró könyvben ez áll: „egy igen szép magas Kő Torony, melyet épített a Ravai Unitaria Ecclesia az 1723-ik esztendőben”. Lehetséges, hogy 1773-ban még valami felirat létezett rajta, ami 1804-ben eltűnhetett, mert a templom építése alkalmával a tornyot is magasították, új fedélzettel látták el, s tetejére az addigi gömb helyett forgó szélkakast tettek, de mivel a falak mintája az egyes szomszédközségek nagyon régi tornyaihoz hasonlít, az is lehet, hogy az alj nagyon régi, és 1723-ban ennek a megőrzésével emeltek újat rá. Szerintem ezek közül az 1500-as évet lehetne elfogadni, mert a XVIII. században már sehol sem építettek lőrészekkel ellátott tornyokat. Mostani magassága 28 méter, és 9 lőrés látható benne.

Mind a templom, mind a torony történelmi műemlék.

Az egyházközség birtokában van Beke Dániel püspök igen értékes úrasztali pohara e felirattal: „EZ. POHAR. CZINALTATOTT. AZ EGI. IGAZ. ISTENNEK. AZ IESVS. KRISTUS. ÁLTAL IGAZAN. VALO. TIZTELETIRE. SEPSI. SZENT. GEORGI. BEKE. DANIEL. PAP. ALTAL. ANNO. DOMINI. 1633”.

Ugyanitt említjük meg azt a tényt is, hogy itt született az 1773. évben a MATRIX LELETÁRKÖNYV, mint az egyház

legrégebb és legértékesebb dokumentuma, amely a Keresztúr-köri eklézsiák minden ingó és ingatlan javainak részletes leírását tartalmazza. Erről 1890-ben Végh Mihály pap az egyháztörténet leírásában tesz említést, javasolja, hogy az egyházi felsőbb-ségek kérjék be, felve attól, nehogy megsemmisüljön. Ez a következő időben meg is történhetett, mert ma ennek csak rövidített másolata található itt.

Az egyházközség történetében feljegyzett legrégebb papunk Muzsnai Mózes volt (1693–1718). Ez időtől kezdve min-

degyik lelkészünk neve fel van jegyezve. Árkosi Dénes szolgált a leghosszabb ideig Ravában: ötvenöt évet (1832–1887).

Amikor e templom küszöbét átlétem, szavakkal leírhatatlan érzés fog el. Gondolatom visszatér 200 évvel a múltba, magam előtt látva őseinket, azokat az egyszerű embereket, akik fáradtságot nem ismerve fel tudták építeni ezt a gyönyörű templomot, amelyet mi most karbantartani is alig tudunk, számban annyira megfogytunk. Úgy érzem, velünk vannak, bátorítani, biztatni próbálnak minket, hogy ne

csüggedjünk el, becsüljük meg örökségünket. Mindenfelé, amerre mi, ravaiak élünk, bizunk és hiszünk abban, hogy ezek a falak, amelyek nekünk legdrágább kincsünk, még sokáig fennmaradnak, mert ameddig léteznek, addig hitünk és a szülőfalunk iránti szeretetünk rendíthetetlenek. Isten, áldd meg e falakat!

Amikor szülőfalumba hazatérek, fáradt szívvel jövök e falak közé, de mindig megpihenve, megnyugodva, felfrissült lélekkel távozom, és fülemben cseng a zsol-tár: „Erős várunk nekünk az Isten.”

Erdély unitárius fejedelme

Magyarország választott királya és Erdély első fejedelme 1540. július 7-én Budán, a királyi palotában látta meg a napvilágot. Az újszülött királyi sarjhoz nagy reményeket fűzött az ország, és még ennél is nagyobbakat a boldog apa, Szapolyai János. Az „öreg” király nem sokáig örvendhetett fiának. Tizenegy nappal gyermeke születése után Szászsebesen meghalt anélkül, hogy

fiát egyszer is látta vagy karjába vette volna. Az ifjú királynét és csecsemőjét megpróbáltatások hosszú sora várta, és hiába volt a sebtében összehívott királyválasztó országgyűlés, mert a Rákosmezején királyné választott félárva csecsemő nem űzhette el a Pannónia fölött gyülekező vérszellegeket. Magyarország és választott királya jövőjét így leginkább a sors igazgatta – amelynek Izabella egész életében játékszere volt. A sorscsapás eszköze ezúttal is a török volt. Nagy Szulejmán 1541. augusztus 31-én évi tízezer forint adó fejében Erdély, a Tiszántúl és a Temesköz kormányzását Izabella királynőre és Utiešenic-Martinnuzzi (közismerten: Fráter) Györgyre bízta. Ezzel Magyarország három részre szakadt. Az özvegy anyakirályné fiával és udvarával Erdélybe költözött, és így a kormányzás súlypontja a keleti országrészbe került át, a „keleti magyar királyság” fővárosa pedig Gyulafehérvár lett. A tényleges kormányzás Fráter György kezébe került, és hiábavaló volt Izabella minden kísérlete, a szerzetespolitikus kezéből nem tudta kiragadni a kormánypalcát. 1549 szeptemberében a nyírbátori egyezményben Fráter György felajánlotta a Habsburgoknak Erdélyt és a Partiumot. Kárpótlásul Izabella és János Zsigmond két sziléziai hercegséget és 100 000 forintot kapott. A megállapodás értelmében 1551 nyarán csekély számú Habsburg-hadsereg érkezett Erdélybe, hogy a kormányzást átvegye. Izabella a fátum ellen nem harcolhatott, és az „anyagi” koronát zokogva adta át Castaldónak. Az egykori krónikás feljegyzése szerint János Zsigmond e szavakkal vigasztalta édesanyját: „Hallgass, kérlek, anyám, s ne zokogj, őrizzük meg a korona e drága részét. S kebléből kivéve

az ékszert így folytatta: Nem kell kétségbe esned édes anyám, mert kinél ez a kereszt van, ahhoz visszakerülnek azok a hiányzó részek is, melyek eddig e kereszt hatalmának alávetve hozzá tartoztak.” Erdély Ferdinánd hatalma alá került, és György barát a Habsburg bizalmatlanság áldozata lett, 1551. december 17-én Alvinc várkastélyában Castaldo zsoldosai felkoncolták.

1551. augusztusában – mielőtt megvált volna országától – Izabella a Meszes-hágón még egyszer visszanezézett, és egy tölgyfába belevésztette latin jellegű kezdőbetűit S.F.V. Sic fata volunt (a sors akarta így). A kifürkészhetetlen sors azonban úgy hozta, hogy 1556-ban az erdélyi rendek hazahívták Izabellát és János Zsigmondot. Az özvegy királyné fordulatokban gazdag élete 1559. szeptember 15-én ért véget, testét a gyulafehérvári székesegyházban helyezték nyugalomra. Az anyakirályné halálára Csáky Mihály kanonok írt latin epitáfiumot. A sírvers magyarul így hangzik: *Szép Izabella nemes-ségét, pompás adományait / nem szaporítja tovább isteni fényes erény. / Zápolya véreből ő szülte a nagyszerű ifjút, / most már Pannoniát nem fenyegetheti vész.*

A vérszellegek Izabella halála után sem vonultak el Pannónia fölé. A 19 éves János Zsigmond örökölte ugyan a hatalmat, de örökölte az országépítés gondját-baját is. Magyarország választott királya és Erdély első fejedelme megítélését felekezeti hovatartozása kedvezőtlenül befolyásolta. A nagy katolikus történetírók kigyót-békát ráhordtak János Zsigmondra csak azért, mert a kialakulóban levő unitárius felekezetnek kedvezett, és maga is ezt a hitet gyakorolta. Nem célunk „a nagyszerű ifjút” szentté avatni, de érdemeit sem hallgathatjuk el. A középtermetű, szőke, vékonycsontú fiatalember szenvedélyes könyvbarát volt, nyolc nyelven beszélt, kiválóan lovagolt, és rajongott a muzsikáért. Maga is neves orgonista és

(Folytatás a 8. oldalon)

-ács

Erdély unitárius fejedelme...

(Folytatás a 7. oldalról)

lantos hírében állt. Minden, amit felróhatunk: nem vitéznek nevelték. Ő nem is akart hadvezér lenni. Lelkét sokkal inkább foglalkoztatta a szent tudomány, hogysem lóra kapva győztes csatáról csatára vezesse hadseregét. János Zsigmondnak örök érdeme, hogy Erdély rendjeivel Európa-szerte páratlan szabad- elvű vallás és egyházpolitikai rendszert alkotott meg. Egyház- és művelődéspolitikája tette és teszi őt igazán nagyvá történel- münkben – nem megvívott csatái. Külső és belső ellenség szorít- ásában azon fáradozott, hogy országának Szászsebesen egye- temet alapítson, hogy a reformáció során kialakult felekezetek békében éljenek egymás mellett, hogy ne a kard, hanem a szó hozzon megbékélést felekezetek és politikai pártok között. Az 1560-as évek csatazajtól és vallási vitáktól voltak hangosak. A „keleti királyságban” Balassa Menyhárt árultatása, majd a széke- lyek felkelése kényszerített fegyvert az uralkodó kezébe. Az Északkelet-magyarországi csatározások, a török 1566. évi had- járata és a belső vallási viták próbára tették az országot. A fejedelem unitárius tanácsosaira és Dávid Ferenc udvari papjára hallgatva 1568 januárjában a tordai országgyűlésen olyan val- lásügyi határozatot hozatott, amely békét és harmóniát teremtett

az erdélyi fejedelemségben. A bevett felekezetek törvényesítésé- vel helyreállt a belső rend, s az 1570. augusztus 16-án Speyerben megkötött szerződéssel a külső béke is megeremélt. Az I. Miksával kötött szerződésben János Zsigmond lemondott a választott magyar király címről, és helyette fölvette az „Erdély és Magyarország részeinek fejedelme” titulust. A szerződésben azt is elismerte, hogy a Szapolyai-család kihalása esetén Erdély és a Részek a mindenkori magyar királyra szállnak. 1571. már- cius 14-én János Zsigmond utód nélkül hunyt el. Testét a gyu- lafehérvári székesegyházban helyezték nyugalomra. Az első unitárius fejedelem s az utolsó választott magyar király fölött Dávid Ferenc és Sommer János mondott temetési beszédet.

János Zsigmond emlékére nem emelt szobrot az utókor. Az 1901-ben épült kolozsvári Unitárius Kollégium homlokzatán, közvetlenül a főbejárat fölött két kagylódíszes szoborfülke látható. Az eredeti tervek szerint itt János Zsigmond és Dávid Ferenc szobra kapott volna helyet. Pénz hiányában a szoborál- lítás 1901-ben elmaradt, és azóta sem sikerült első fejedelmünk, valamint első püspökünk emlékére szobrot emelni. Bizakodással tölt el az, hogy 2003 novembere óta a kolozsvári Unitárius Kollégium János Zsigmond nevet viseli. Bizzunk abban, hogy az itt tanulók megismerik, megérik és magukkal viszik János Zsigmond szellemiségét.

Az Unitárius Egyház eseménynaptára 2004-re

Egyházköri közgyűlések:

Kolozs-tordai egyházkör: június 19.; marosi egyházkör: június 12., Nyárádgálfalva; küküllői egyházkör: június 19., Magyarsá- ros; székelykeresztúri egyházkör: június 26., Székelykeresztúr; székelyudvarhelyi egyházkör: június 19., Csíkszereda; három- szék-felsőfehéri egyházkör: június 19., Kálnok.

Gondnok-presbiteri konferenciák:

Kolozs-tordai egyházkör: március 24., Alsófelsőszentmihály; marosi egyházkör: március 19., Csokfalva; küküllői egyházkör: március 20., Szőkefalva; székelykeresztúri egyházkör: már- cius 26., Székelykeresztúr; székelyudvarhelyi egyházkör: már- cius 25., Székelyudvarhely; háromszék-felsőfehéri egyházkör: március 27., Brassó.

Az Egyházi Képviselő Tanács ülései:

I. évnegyed: április 2.; II. évnegyed: július 23.; III. évnegyed: október 1.; IV. évnegyed: november 26.

Az állandó bizottságok ülései:

I. évnegyed: április 1.; II. évnegyed: július 22.; III. évnegyed: szeptember 30.; IV. évnegyed: november 25.

Az Egyházi Főtanács ülése: augusztus 27–28., Kolozsvár

Lelkésztovábbképző tanfolyam: az év során, több alkalommal (Az egyház gazdasági rendszere fenntarthatóságának kialakítá- sa témakörben).

Szórványtábor és gyermektáborok: szórványtábor: július 5–12.; gyermektáborok: július 12–19. és augusztus 30–szeptember 6.

Nemzetközi Unitárius Vasárnap: március 21. (március 3. vasár- napja)

Szejkefürdői Unitárius Találkozó: augusztus 14., Szejkefürdő

Dévai zarándoklat: november 6., Déva

Az ULOSZ rendezvényei: konferencia és közgyűlés: augusztus 26–27., Kolozsvár; lelkészcsaládok találkozója: szeptember 10–11., Székelykeresztúr; lelkési munkaértekezlet: május 13–14., Sepsiszentgyörgy.

Az UNOSZ rendezvényei: konferencia és közgyűlés: szeptem- ber 4., Sepsiszentgyörgy; Nők világ-imanapja: március 5.

Az ODFIE rendezvényei:

VII. ODFIE Szavaló- és népdalverseny, január 30–31., Csíkszereda; VIII. ODFIE Színjátzó találkozó, augusztus 6–8.; Homoródalmás; Észak-amerikai unitárius-univerzalista ifjúsági körút, Erdély-szerte; XXVIII. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konfe- rencia, augusztus 19–22.; VII. ODFIE vezetőképző és a 2004. évi ODFIE küldöttgyűlés, szeptember 7–9., Homoródszentmár- ton; VII. ODFIE Egyház- és nemzet-történelmi vetélkedő, novem- ber 5., Kolozsvár; Dávid Ferenc emlékzarándoklat, november 6., Déva.

Unitárius kórustalálkozó: november 20., Székelykeresztúr.

Ökumenikus rendezvény: Heltai Gáspár emlékünnepe, később eldöntendő időpontban.

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora

Agnus Rádió, kéthetente csütörtökön 7,30-kor március 4., 18., április 1., 15., 29., május 13., 27.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből

Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12,30-kor. március 7., május 16.

Meditáció – az elmélkedés műsora

Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, szerdai napokon, 9,00. március 31., május 5.

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon. március 14., április 18., május 23.

Ökumenikus ünnepi köszöntések

Kolozsvári Rádió, egyes ünnepnapokon. április 11., május 30.

Az Unitárius Közlöny múlt számának híryanagában beszámoltunk Olvasóinknak arról, hogy dr. Gellérd Juditot, az egyház ügye mellett mélyen elkötelezett lelkészt, orvost, zenészt, de mindenekelőtt közélet-szervezőt 2003 decemberében Julianus-díjjal tüntették ki. Ez az elismerés az Erdélyi Unitárius Egyház büszkesége is, ekként tehát közös örömünk. Ebben az örömben szeretnénk részesíteni Olvasóinkat is azzal, hogy alább közreadjuk Krizbai Béla csíkszeredai lelkész laudációját, amelyet a díj átadásakor mondott el.

Az „öt percek” elszánt harcosa

D. Dr. Gellérd Judit dicsérete

Főtisztelendő Püspök Urak, polgármester Úr, nagytiszteletű esperes urak, lelkésztársak, kedves barátaim!

„Ha születési helyet és sorsot még egyszer választanom adtna, ismét ugyanide születnék” – írja önéletrajzában Gellérd Judit, kedves Zizink. Ez az egyetlen mondat elegendő lehetne a teljes laudáció összefoglalójaként. Pedig a hely és a sors keserűen, de ugyanakkor elhivatás-szerűen határozta meg életútját, fejlődését.

Unitárius lelkész-családban, Siménfalván, korán megismerkedett a társadalmi és politikai megbélyegzettség nehezen viselhető terhével, majd a családját szétromboló hatásával, s végül az édesapját – Gellérd Imrét – halálba kergető üldözésével. A marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Liceumban hegedűszakosként érettségizett 1967-ben, majd az Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen az Általános Orvosi Karon évfolyamelsőként végzett 1973-ban. 1975 és 1977 között a csíkszeredai Kötőde üzemorvosa, majd Kolozsváron ideggyógyász volt.

A vakmerő lépésektől, az újrakezdéstől soha nem riadt vissza. Egyik orvos-kollégájának tanúsága szerint Marosvásárhelyen, a bentlakásban az ágya fölött ez a mottó állt araszos betűkkel: „HARCOLJUNK AZ ÖT PERCEKÉRT!” A következő öt perc életében a magyarországi újrakezdés volt, ahol pszichiátriai képesítést szerzett. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem zenekarának és a Mátyás-templom kórusának tagja.

Amikor kórusával a Vatikánba látogatott, II. János Pál pápától egyedül ő kapta meg a pápai áldást, amikor átadta a szentatyának a falu- és templomrombolásról szóló memóriumot. A kórus tagjai az esemény katarziséban így szóltak: „Tőled nem irigyeljük, te a hited alapján megérdemelted!” Lelke azóta is nyitott valamennyi értékes valláshagyomány iránt. Isten lelkét mindenütt fellelte, ahol Őt lélekben és igazságban imádják, legyen az Jeruzsálem vagy Róma, Japán vagy Amerika. Vallása egyre inkább a szolgálat, a másokért élés, mert csak így lehet önmaga.

1988-ban lett a felesége dr. George Williams amerikai professzornak, aki nemcsak Zizivel, de egész Erdéllyel összeházasodott. Házasságukat nemcsak áldásnak, hanem feladatnak is tekintették.

Amikor Ceaușescu meghirdette a falurombolást, Zizi levele hívta fel az amerikai unitáriusok figyelmét, és készítette őket nyilvános tiltakozásra: ez az Észak-amerikai Unitárius Universalista Egyház az első egyház volt tehát, amely nyíltan elítélte a diktátort és a készülő katasztrófát, és segítségképpen meghirdette a testvérgyülekezeti programot, amelynek ő lett a vezetője. Keves embernek adatik meg ilyen elhívás, s a körülmények ilyen kedvező egybeesése, mely lehetővé tette, hogy a mai kritikus időkben egy százezres erdélyi közösség szó szerinti megmentésén munkálkodjék. És nem csak az unitáriusokért!

Férjével együtt létrehozta a Center for Free Religion, amelynek segítségével sikerült kiterjeszteniük a testvérgyülekezeti programot Angliára, Indiára és a Fülöp-szigetekre. Óriási tömegbázisa van és egész közösségeket kapcsol össze Erdéllyel. Ez a tevékenység 1993-ban Amerikában hozzájárult egy orszá-

gos szervezet létrehozásához, amely több mint 400 gyülekezet testvérkapcsolatát öleli fel.

A program sikeréért 14 éven keresztül világi lelkészi szolgálatot teljesített az Amerikai Egyesült Államokban, Kanadában és Angliában is. Több mint 70 unitárius templomban beszélt és hegedült. Beszélt Erdélyről, annak ökumenikus és kulturális sokszínűségéről, vallási toleranciájáról. Beszédeinek nevelő és lelkesítő hatása kulcsjelentőségű volt a testvérgyülekezeti mozgalom és ennek „mellékterméke”, a közel ötmillió dollár Erdélybe juttatásának.

Ez a segély számtalan falusi és városi közösséget állított talpra. Tíz templom felépítésében s megszámlálhatatlan egyházi épület javításában segített. Így például 2002-ben közvetítésével harmincezer dolláros ingatlant vásárolhattunk a Gyergyószentmiklóson élő unitáriusok használatára.

Sokezer dollárt juttattak a teológiai hallgatók, illetve a kisnyugdíjas lelkészek és özvegyek támogatására. Több ifjúsági központ kialakítását tették lehetővé, többek között Homoród-szentmártonban, Torockón, Kolozsvárott.

Az első számítógép-rendszert – s azóta nagyon sokat még – Zizi és férje hozták Erdélybe 1989-ben. A teológiai ifjúság első önképzőköri lapja is így látott napvilágot. Lehetővé tették egy nagy nyomda megvásárlását, részben japán segítséggel. Két felekezeti iskolát és a teológiai hallgatókat támogatják állandó ösztöndíjakkal, angoltanárral, kosztpénzzel, könyvvásárlási jutalmakkal, számítógépekkel, hangszerekkel. Az évek során valamennyi fontos egyházi eseményt megörökítettek és több filmet készítettek Erdélyről, amelyek bejárták egész Amerikát. Lehetővé tették a falusi nőszövetségek kézimunkáinak értékesítését az óceánon túl, és 13 falunak traktort és mezőgazdasági gépeket vásároltak.

1996-ban mikrobuszt vettek, és megszervezték az amerikai testvérek erdélyi zarándokútját. Évente több száz amerikai zarándokol Erdélybe minden nyáron, sokan már magyarul tanulnak, és önkéntesként itt dolgoznak.

Minden munkájának, munkájuknak van anyagi eredménye, mégsem ezt tekinti a leglényegesebbnek, hanem az erkölcsi, lelki vonatkozásait. Zizi így nyilatkozik: „Annyit ér a munkánk, amennyire az itthoni elkeseredésen sikerül enyhíteni, a reményt újraszültni, az összefogást, megbékélést munkálni, a hitet elevenen tartani, egyházunk szellemének és vezetésgyakorlatának megújulását eredményezni! Azért dolgozom, hogy megmentsem a Gellérd Imrét a gellérdimrei sorstól. Hogy a tehetségek, s akikben ég az isteni elhívás, ne sorvadjanak elfeledve, a perifériára seperve, egzisztenciális gondokkal küszködve, hanem haladjanak!” Hogy egyetlen erdélyi magyar se szenvedjen megalázást!

Nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy bár unitárius a segély forrása, annak áldásaiban részesüljön az egész közösség, felekezeti különbség nélkül. Gyönyörű példák százai vannak erre,

(Folytatás a 10. oldalon)

Krizbai Béla

Az „öt percek”...

(Folytatás a 9. oldalról)

amelyből kettőt említek: Szentgerice, ahol az amerikai testvérek klinikát építettek a falunak, valamint Homoród völgye ahol nagyszabású gazdasági fellendítő programot indítottak. Unitáriusok által létrehozott program ez, de mintául kínálkozik más felekezeteknek, közösségeknek is. Feladataiban messze túlnövi a felekezeti határokat, s nagyon is általános magyarságmentő munka!

Olyan masszív amerikai jelenlétről van szó, melyet még a román kormány sem hagy figyelmen kívül, s tisztelettel viszonyul a jelenséghez. Zizi aktivitásának tudható be az, hogy bármikor politikai mellénkállásra, támogatásra van szükség itt Erdélyben, bizony számíthatunk az amerikai unitáriusokra. Ők nem semlegesek, nem langyosok, hanem elkötelezték magukat a magyar kisebbség mellett, tűzön-vízen kiállnak mellette. Jobban ismerik a romániai jogtiprásokat, mint sok európai.

Zizi egyetlen felhívást intézett az interneten, és unitáriusok ezrei mozdultak meg, bombázták tiltakozó leveleikkel a Fehér Házat, szenátoraikat. Olyan radikális tiltakozó nyilatkozatot adtak ki az unitárius testvéregyház Tanácsának nevében a román tanügyi törvény ellen, hogy sok erdélyi magyar „hazafi” büszkeségét elrejtette volna!

Néhány éve férjével együtt kiviteleztek egy nagy léptékű munkát: felkérésükre és anyagi támogatásukkal egy szegedi tudóscsoport – Balázs Mihály és Keserű Bálint professzorok vezetésével – a híres kolozsvári Unitárius Kollégium Nagykönyvtárának (elveszett, de általa megtalált) katalógusát sajtó alá rendezte, angolra fordította és kiadta. Ezzel a híres egyházi könyvtár, amely jelenleg is a Román Akadémia kolozsvári fiókjának tulajdonában van, végre megnyithatta kapuit a magyar és nemzetközi ökumenikus tudósközösség előtt. Jelenleg a könyvtár és levéltár értékes anyagát az általuk hozott felszereléssel és néhány ifjú kiképzésével elektronikusan másolják és CD-lemezen tárolják. Így a világhálóra is felkerülhet ez a kincs. A megoldást dr. George Williams – az elkötelezett férj – dolgozta ki, melyet Indiában már kormányprogram rangra emeltek!

Nem hagyhatom figyelmen kívül azt sem, hogy az elmúlt esztendőben teljes egészében felvállalta dr. Ferencz László marosvásárhelyi belgyógyász-professzor *A belgyógyászati diagnosztika kézikönyve* III. kötetének kiadási költségeit s a készülöben lévő negyedik kötet anyagi fedezetének előteremtését is.

Tizenkét éve már, hogy számos kötet révén unitárius és erdélyi történelmünkkel megismertette amerikai testvéreinket. Most írta meg azt a történelmi regényt, amely édesapja, dr. Gellérd Imre élete alapján a kommunizmus éveiről és a politikai üldöztetésekről szól, és amelyhez a Nobel-békedíjas professzor, Elie Wiesel írta az előszót.

Amerikában általánosan ismert, hogy e nagy jelentőségű mozgalom nélküle nem jött volna létre. Ez a program erdélyi egyházunk és falvaink történelmében páratlan jelentőségű, s ugyanakkor az Amerikai Unitárius Univerzalista Egyház az elmúlt század s a harmadik évezred kezdetének legjelentősebb mozgalmaként tartja számon, amelynek hatására az amerikai egyházaközösségek is mély lelki átalakulásról tesznek tanúbizonyítást.

A Berkeley-i Starr King Teológián a díszdoktori cím átvételkor kifejezett kérésére hozták létre a már hét éve működő, erdélyi lelkészeknek juttatott meghívást és ösztöndíjat. A chicagói Meadville/Lombard Unitárius Teológián ugyancsak az ő kérésére hozták létre az édesapjáról elnevezett „Gellérd Imre Scholarship Found” ösztöndíjat, amelyet több lelkészünk is áldásosan használt a közelmúltban.

2002-ben summa cum laude minősítéssel megszerezte a Boston University teológiai magiszteri fokozatát, majd orvostudományi diplomát. 2002. november 30-án a Kövenden tartott unitárius Zsinati Főtanács lelkésszé szentelte. Ha a hippokratészi esküvel annak idején életét a szolgálatra kötelezte el, ezt most a palást pecsételte meg!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az elmúlt tíz percben dr. Gellérd Judit unitárius lelkész életének és tevékenységének harcos öt perceit próbáltam egy csokorba összefoglalni. De az óra még nem teljes! Meggyőződésem, hogy továbbra is harcolni fog az öt percekért, s nekünk szükségünk van erre a mutatóra. Istennek áldása legyen életén és munkáján!

A teológia gyakorlata – a gyakorlat teológiája

Szubjektív párhuzam az erdélyi és amerikai lelkészképzésről

2003 augusztusa óta a Balázs Ferenc-ösztöndíjnak köszönhetően Amerikában töltjük az akadémiai évet. Az elmúlt félév alatt alkalmas volt betekinteni az amerikai unitárius univerzalista lelkészképzésbe. E betekintés lehetőséget biztosít egyfajta párhuzam felállítására. Ami számunkra érdekes, az nem a közös, hanem az eltérő, a másság és annak esetleges értéke számunkra.

Mi a lényeges különbség az erdélyi és amerikai lelkészképzés között? Az erdélyi lelkészképzés a teológia gyakorlatára alapoz, az amerikai a gyakorlat teológiájára.

Az erdélyi lelkészképzés biztosítja azokat az elméleti alapokat, amelyekre a jövőd lelkész a gyülekezet szolgálatában „épít”, a lelkész kompetenciáját leginkább az evangélium hirdetésére biztosítva. Ez természetes, hiszen az erdélyi unitárius lelkészképzés fennállása óta a protestáns hagyományt követi, amennyiben a lelkész elsődleges szerepét az igehirdetésben látja, és erre készíti fel.

A 21. században, globalizálódó világunkban, lassan darabokra eső társadalmunkban ez sajnos nem elég. A lelkész mindennapi munkája, közösségi léte és szerepvállalása bizonyoság erre. Lehetet-

len a lelkészt és közösségét elszigetelt jelenségeként kezelni. A gyülekezet része a falu/város közösségének, az egyháznak mint intézménynek és a társadalomnak.

Az erdélyi és amerikai lelkészképzés közötti legszembevetőbb különbség, hogy az amerikai oktatás egyrészt úgy tanulmányozza a gyülekezetet, mint egy sajátos közösséget, a maga egyedi vonásaival, másrészt behelyezi a gyülekezetet a társadalom tágabb kontextusába. Ez az, ami a mi oktatásunkból hiányzik. A gyakorlati tanszék felkészít egy elvont *unitárius* gyülekezet szolgálatára – de *mi/ki* ez a gyülekezet?

A szolgáló lelkészek tudatában vannak, hogy például egy homoródmonti gyülekezet dinamikája más, mint egy háromszékié. És ez még viszonylag egyszerű különbség. A helyzetet bonyolítja, hogy vannak tömbmagyarságban, illetve szórványban élő gyülekezetek. A szórványgyülekezetek esetében is vannak etnikai, vallási vagy etnikai-vallási szórványban élők.

Ezeknek az unitárius gyülekezeteknek a szolgálatát a mindennapi életben sajátos kihívás elé állítja a lelkészt. Hasznos volna a

lelkészképzésünkben bevezetni a gyülekezetek tanulmányozását, lebontva a sajátos jellemzőire:

- környezeti tanulmányozás (társadalmi, politikai, gazdasági, vallási kontextus);
- a gyülekezeti kultúra megismerése (a gyülekezet „egyediségét” hordozó vonások);
- a gyülekezet erőforrásainak felmérése (demográfiai, gazdasági, pénzügyi, „hírnév”);
- a hatalom dinamikája (ki, hogyan, mint és mire használta/használja?).

Egy másik kérdés a gyülekezet behelyezése a tágabb közösségekbe. Ideális esetben a gyülekezet és a faluközösség átfedi egymást, de a legtöbb esetben a gyülekezet csak egyik alkotóeleme a közösségnek. Bárhol legyen is, a gyülekezet és közösség viszonya a kölcsönhatás jegyében zajlik. A lelkésznek mint közösségi vezetőnek már csak a kisebbségi létünkéből adódóan is szerepet kell vállalnia, állást kell foglalnia. Politizál-e a lelkész vagy sem? Politizálása kifejezett vagy közvetett? Állást foglal-e a közösséget érintő gazdasági kérdésekben? Látja-e az összefüggést hívei gazdasági helyzete és kiszolgáltatottsága, illetve a közösség „szétesésének” folyamata között?

Számtalan kérdés, amire a lelkész nem tudja, nem tudhatja a választ. Számtalan helyzet, amikor lépni lehetne és kellene, de nem tudjuk, merre. Ezért állíthatjuk bizton: kizárólag az elméletre vagy legalábbis nagyrészt elméleti oktatásra helyezni a hangsúlyt ma már nem elég. Hogyan segíthetünk önmagunkon és közösségeinken?

A társadalomtudományok biztosítják azokat az „eszközöket”, amelyek segítségével a lelkési munka gyakorlati oldalán könnyíthetünk. Ez pedig nem a jelenlegi teológiai oktatás leértékelése vagy elmarasztalása, hanem annak kibővítése a posztmodern világ kihívásainak megfelelően.

Az amerikai lelkészképzés ezt már régen felismerte. Oktatásukban nemcsak teológiai tantárgyak szerepelnek. A jövőben lelkészek betekintést nyernek a vallás- és egyházszociológia, a kulturális antropológia, a politológia, a menedzsment területeire is. E kurzusok célja, hogy megtanítsanak egy olyan gondolkodásmódra, biztossítsák azokat az eszközöket, gyakorlati útmutatásokat, amelyek segítségével a lelkész szolgálni tudja a gyülekezetet, a közösséget nem csak a sajátosan vallásos helyzetekben.

A társadalomtudósoknak megszabott szerepük van: leírják, megvizsgálják, megfigyelik az adott közösséget, és levonják a következtetéseket. Ezzel munkájuk befejeződött. A társadalomtudomány eszközeivel rendelkező lelkésznek abban van a nagy lehetősége, hogy ezeket a meglátásokat közössége helyzetének javítására használhatja. És ez lesz a gyakorlat teológiája, amikor a gyakorlat, a mindennapi élet válik a „teológiai diskurzus” alapjává. Hogyan?

Amikor egy gyülekezet tanítja, átörökíti értékeit, akkor teologizál. Amikor a gyermekeket, ifjakat neveli, amikor részt és felelősséget vállal a szűkebb vagy tágabb közössége gondjaiból, teologizál. Ez a teológia nem mindig és nem feltétlenül az egyház hivatalos teológiája, de gyülekezeteink egyediségét, szépségét és életképességét éppen az adja, ahogy a hivatalos teológia mellett/alatt él és hat a gyakorlatnak ez a teológiája.

Érdemes-e ezekkel a kérdéssel foglalkozni? Gondolkodjunk el rajta! A teológia gyakorlata mellett a gyakorlat teológiájának felismerése és tanítása önmagunk és közösségeink jobb megismerésére és szolgálatára vezethet. Igaz, a felismeréstől a gyakorlatig hosszú az út.

„Ha tenni oly könnyű lenne, mint tudni: mit legjobb tenni; kápolnák templomokká, s a szegény nép kunyhói fejedelmi palotákká változtak volna. Jó pap az, ki saját intéseit megfogadja; könnyebb húszat tanítanom, mi legyen a legjobb teendő, mint beállnom a húsz közé egynek, követni saját tanításomat.” (Shakespeare: *A velencei kalmár*)

Pap Mária

Testvéregyházi hírlap

Partner Church News – 10. kötet 3. szám, 2004. tél.

Megjelent a *Testvéregyházi Hírlevél* téli száma, sok erdélyi vonatkozású hírrel, tudósítással.

A cél tart össze (Purpose Is the Glue) címmel Kathy Cordes, a Testvéregyházi Tanács igazgatója jegyzi a vezércikket. Írásában a testvérkapcsolatok életben tartásának fő szempontjait fogalmazza meg. *Először tervezz (First Plan)* cím alatt Barbara Kres Beach, a Testvéregyházi Tanács elnökének üzenetében a testvérkapcsolatokban felbukkanó meglepetésekről olvashatunk. Az abászfalvi unitárius egyházközösség testvérkapcsolatuk 10. évfordulója emlékére két, nagyméretű kopjafát küldtek a bedfordi unitáriusoknak. Ajándék emlék-kopjafák (*A Gift of Memorial Kopjafák*) című írásában John Gibbons lelkész a fából faragott mementók felállításáról számol be.

Kik a társaink a világban? (Who Are Our Partners around the World?) címmel Gretchen Thomas, a Testvéregyházi Tanács valláserkölcsi csoportja részéről beszámol arról, hogy elkészült a VEN tananyag a 8–14 évesek számára. A tananyag a testvérkapcsolatokról szól, sok hasznos információt és adatot kínál az erdélyi és nemzetközi unitarizmusról.

Néhány gondolat az Egyezségről (Some Thoughts about Convenanting). Barb Clagette cikkében a hivatalos egyezségkötés lehetőségeit vizsgálja az erdélyi és az amerikai testvér-egyházközösségek között, az East Sore-i és a torockószentgyörgyi testvérkapcsolat példájára támaszkodva.

Az Egyesült Államokba vagy Romániába utazóknak kínálnak sok hasznos tudnivalót John Dale interjúja, (*Q&A on Travel*). Részletes eligazítást nyújt az utazások körülményeiről, az amerikai és a román vízum megszerzésének lehetőségeiről és nehézségeiről, a követségek elérhetőségeiről, ügyintézésről.

A diákélet, a költészet, a karácsony és az itt töltött szilveszter Karen E. Tripp vendégtanár kolozsvári élménybeszámolójának témája (*Report from the English Teacher in Kolozsvár*).

A Cipót, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium diáklapját Bob Tripp mutatja be, közben előfizetőket toboroz a lap angol nyelvű változatára.

An Arizona Journey címmel Janice Brunson arizonai úti élményeit osztja meg velünk. *Partnerchurch Sunday*. A szerkesztőség ötleteket kínál a Testvéregyházközösségi Vasárnap megünnepléséhez.

Hírek, Tudósítások: Meghalt Kedei Delinke; Gellérd Judit Julianus-díjat kapott; Tudósítás Indiából; Tudósítás a Fülöp-szigetéről; Szervét Mihály-konferencia és -emléktáblaavatás Budapesten; Ősztündíjak a küüllödombói tanulóknak; A dicsőszentmártoni lelkészcsalád látogatása Cedar Lane-ban; East Shore-i látogatás Torockószentgyörgyön; A texasi kórus úti élményei Európában; Megjelent Gellérd Judit új könyve: *Prisoner of Liberty*; Hasznos információk: utazás, szállás, pénzküldés, képviselők, munkatársak, címek, elérhetőségek.

(A *Partner Church News* a www.uua.org/uuppc/ honlapon olvasható)

Török István

Ünnep Bethlenszentmiklóson

November 9-én a ködös idő ellenére is ünneplőbe öltözött Bethlenszentmiklós. Vendégeket vártunk, közelről és távolról, a találkozás, a viszontlátás örömeivel.

A Halmágyi Pál Unitárius Dalkör kórustalálkozót szervezett, amelyet jelenlétével megtisztelt dr. Szabó Árpád püspök és felesége, valamint Nagy Endre, a küüllői egyházkör esperese, Péterfi Sándor lelkész és a küüllődombói Kisgyörgy József dalkör. A Püspök Úr egyházi be-

széde után Veress Ferenc lelkész köszöntötte a vendégeket, háláját fejezve ki elsőként Istennek, majd a megjeleneteknek, hogy ez a terv valóra válhatott.

Az egyházkör részéről Nagy Endre esperes meleg szavakkal az együttlét, a közös ének és imádság áldásairól szólt.

A vendég-dalkör nyitotta a műsort, Vargancsik Katalin vezényletével, és Péterfi Sándor lelkész rövid ismertetőjével a másfél évszázadnál régebbi dalkör tör-

ténetéről. Gombocz József vezényletével a helybeli Halmágyi Pál Dalkör folytatta a műsort, amelyet Bodoczi Annamária két szavalata egészített ki. Ünnepegyüttes nemzeti imánkkal zárva mindnyájan azzal az áhítattal léptünk ki templomunkból, amelyet a Püspök Úr a magasba szaló öszövetségi illatáldozathoz hasonlított.

Rendezvényünk utolsó pontját a közebed jelentette, közvetlen és bensőséges befejezést nyújtva e felejthetetlen napnak.

Illessen köszönet mindenkit, aki munkájával, tehetségével és hitével e napon is közösséget, egyházunkat szolgálta.

Veress Tímea

Nők Világa

Egyleti élet és munkásság

2003. október 12-én Nagymedeséren újra megalakult a nőszövetség, s alig három hónap alatt sok áldásos munkát végzett.

Nőegyletünk hetenként egyszer, pénteken tart összejövetelt a téli hónapokban. Műsorán ima, bibliamagyarázat, felolvasások, egyházi és világi énekek tanulása, konyhakertészet titkainak elsajátítása, háztartási és gyermeknevelési dolgok megbeszélése és megvitatása szerepelnek.

Két szeretetvendégség megszervezését tűzte ki célul a téli hónapokra, ahova orvosokat és más előadókat szándékszik meghívni.

Köszönjük az egyházközség minden tagjának a segítséget, amelyet e munka megszervezése terén nyújtott.

Öröm volt elfogadni a természetes kedvességet, és olyan elismeréssel viszonzni, amely egyrészt a saját szemünkben is magasabbra emelte.

Ha becsülük az embert, még ha csak egyszerű dolgozó emberek is, ez egy olyan érzés, mintha az ember állandóan napfényben sütkezne, és szívében kellemes, derűs érzések bontakoznak ki.

Életemnek ebben a korszakában szívem gyakrabban volt megtelve hálával és megelégedéssel, mint ahányszor el voltam életemben keseredve. Ez az igazi boldogság, a szív gazdagsága a tiszta önzetlen szeretet kincséből. Ez valóban áldás, boldogító áldás.

Bálint Mária

Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek a világ kezdete óta számotokra elkészített országot! Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok...

(Mt 25,34-35...)

Unitárius nők Alsófelsőszentmihályon

Nőszövetségünk az elmúlt év decemberében kezdte meg összejöveteleit. Megválasztottuk a vezetőséget, és kijelöltük a körzetfelelősöket. Meghatároztuk általános tevékenységi tervünket, amely röviden az alábbiakat tartalmazza: a nőszövetség zászlajának elkészítése és felavatása, kiállítás szervezése az asszonyok kézimunkáiból a nagyobb rendezvények alkalmával, nőszövetségi testvérkapcsolat létrehozása; a VEN terén: cserevakációztatás, a vasárnapi iskola beindítása, játékgyűjtés ennek részére, ifjúsági istentisztelet meghívott ifjúsági egyletek részvételével, kerékpártúrák szervezése a környéken, színjátszás stb.; a szociális munka terén: betegek, idősek, özvegyek és árvák látogatása és támogatása, az Öregek napjának megtartása.

Lelkesek és reménykedők vagyunk, bízunk egymásban, és abban, hogy a célul kitűzött tervek és álmok megvalósulnak.

Ősztől tavaszig minden héten a kedd du. 3 és 5 között eltelő két óra „a mi időnk”. Énekelünk az Úrnak új és ismert éneket, a tiszteletes úr pedig tolmácsolja és számunkra megélhetővé teszi a Biblia üzenetét. A „tárgy” körbejár, mindannyian hozzászólunk, és az adott témán túl még rengeteg dolog felszabadul lelkünkben. Talán gyógyírt is találunk egymás között, hiszen oszlik a teher, amit hordozunk.

2003 decemberében örömmel készültünk a karácsonyra, buzgón „angyalkodtunk” a csomagok elkészítésével. Január 18-án az I–VIII. osztályos gyermekek nagyon sikeres Petőfi-élműsorral örvendeztették meg szívünk-lelkünk, és közösen énekelhettünk néhány megzenésített verset. Lázás tombolázás következett, majd megelégedéssel kortyolgattuk a forró teát és fogyasztottuk el a süteményeket, édesanyák, nagymamák és a nőszövetségi tagok jóvoltából.

Tervbe vettük a farsang megünneplését február 22-én. Ekkor szeretetvendégséggel zárul a hiterősítő imahét. Több nőtestvérünk tagja a dalárdának, akik az imahéten minden este fellépnek, hogy igazi lelki élményt nyújtsanak ez az időszak. Március 7-én pedig egymást köszöntjük.

Befejezésül álljon itt amerikai testvérgyülekezetünk egyházunk iránt tett fogadalma, melyet mi is magunkénak érzünk: „Ennek az egyháznak szeretet és szellem és szolgálat a törvénye. Ez a mi szerződéses kötelezettségünk: békességben élni együtt, szeretetben keresni az igazságot, és segíteni egymást.”

Dimén Csilla Júlia

A szőkefalvi unitárius nőszövetség a tervezetnél egy hónappal később, de annál nagyobb szeretettel készült a Lókodi Öregotthon látogatására. A nőszövetség kezdeményezte akció ökumenikus jellegű volt. Kis falunk családjai, hívő emberei a tőlük telhető legmegfelelőbbet adományozták: élelmiszert, cipőt és ruhaneműt. Az összegyűjtött pénzből szeretetcsomagokat készítettünk, és a szállítás üzemanyagköltségét is kiegyenlítettük.

Kora reggel indulunk. A borongós, hideg idő az ősz érkezését sejtette velünk. A Schusztér Klára nőtestvérünk által vezetett mikrobusz sem panaszkodott a szo-

katlan nehéz terhére s a 264 km-es útra. Lókod Székelyudvarhelytől 12 km-re, a Nagyhomoród völgyében terül el. Az Oklánd felé vezető műúttól 1,5 km-re található. A múlt rendszerben „halálra ítélt falu” ma 20 régi házzal és 17 lélekkel „dicsekedhet”. A fiatalok a jobb élet reményében elköltöztek innen. Maradtak az öregek, s a kongó templom mellett az üres papi lakás.

A rendszerváltás után a falu két oldalán két modern épület ékeskedik “diszletként” a régi falu színpadán. Az Öregotthonról és az Ifjúsági Házzal van szó. Az utóbbit nem látogathattuk meg, de megtudtunk, hogy az árvaházból kinőtt, 18 évet betöltött ifjaknak ad otthont.

Az Unitárius Egyház Ökumenikus Öregotthona 1997 és 1999 között épült, az anyagi alapot erre a célra a Glaube in der 2. Welt Intézet (svájci) református és katolikus gyülekezetek, valamint a Johanna Rend svájci tagozata, német és svájci adakozók biztosították.

Az első öregotthon megszervezése Kiss Rozália, a volt kénosi lelkész, Kiss Domokos feleségének nevéhez fűződik. Ő indította be 1991-ben a templom mellett álló, ma már raktárhelyiségnek használt épületben.

Az autóból dermedten, megfázva, balsejtelmekkel küszködve szálltam ki. Kuttattam, de nem láttam a melegítést biztosító gázcsöveket. Sajnálattal gondoltam a társadalom, a családok kinasztítottjaira, akik lelki s talán fizikai betegségektől is sújtva, a természet vad viszonyainak, a közelgő tél hidegének is ki vannak téve.

Az Öregotthonba belépve kellemes csaldódás ért. Kávészag illata, kellemes meleg hatotta át a tágas, világos, modern bútorokkal berendezett s minden kényelmet

biztosító előszobát! A kedves, fiatal igazgatónő forró kávéval várt minket is. A nagy előszobából a modern konyhába láthattunk be, ahol modern háztartási eszközök: aragázkályha, hűtőszekrény, modern főzőedények diszelegtek. A konyhából hosszú folyosó vezet a kamra, a raktár és az illemhely felé. Az egész épületben központi fűtés működik!

Látogatás a Lókodi Öregotthonban

„Napsugarat vittünk, üzenettel jöttünk...”

Az Öregotthonnak 24 lakója van, 13 nő és 11 férfi. A 24 lakót egy igazgatónő, 1 orvos, 6 ápolónő (akik éjszaka is ott vannak), 2 szakácsnő és 1 karbantartó látja el.

Az első emeleten tágas nappali szobában vártak ránk az ott lakók. A nappaliból és az ebédlőből hosszú folyosóra érünk ki. A folyosóról nyílnak a 2 ágyas hálók. A két ajtófára kitett színes fényképek hirdetik: ezt a kis „kuckót” mondhatod magadénak, ez a te magán területed (de mégsem olyan, mint a volt otthonod!) Az ajtófára a fényképeket a szellemi fogyatékosok miatt függesztették ki.

Az épület második emeletén van az igazgatónő irodája. A sok könyvvel, fénymásolóval és számítógéppel ellátott szobából jól látható a 20 házat számláló kis székely falucska, de a falu szélén dacosan álló két modern épület bátran hirdeti: az a falu, amely a hagyományt őrizve ápolja a MÚLTAT – (ÖREGOTTHON), gondozza a JÖVŐT – (IFJÚSÁGI HÁZ), az a falu, az a nemzet, nem halhat meg!

Az Öregotthon lakói megilletődve hallgatták végig a nekik szánt kis előadásunkat.

Kovács Cecília tiszteletes asszony köszöntötte őket. Arra kérte, hogy amikor szomorúak, arra gondoljanak, hányak rosszabb a sorsa, mint az övéké. Ne sirassák a múltat, ne rettegjenek a jövőtől, találják meg a mának a szépségét, a most-pillanatnak a kellemes valóságát. További jó egészséget kívánt a lakóknak. Éljenek a hit, remény és szeretet szellemében továbbra is!

Szavalt: Besenyei Irma – a nőszövetség elnöke, Czirmai Gyöngyvér, Schusztér Klára, Kovács Cecília, Székely Katalin. Ünnepi műsorunkat a „Szeressétek az öregeket” című vers zárta.

Kiosztottuk a szeretetcsomagokat. A lakók számára ez volt a látogatásunk fénypontja! Ez a kis értékű, de a lakók számára nagyon sokat jelentő csomag volt az, amit maguknak mondhattak igazából. Sajnos, emberi mivoltunkat nem tagadhatjuk meg. Senkit sem érdekelt a mikrobuszból kihordott nagy és sok csomag, csak az igazgatónőt. Ez a tény jelzi, hogy az itt la-

kók nem szenvednek hiányt anyagiakban, csak lelkiileg sérült emberek, szívükben van az egy nagy ÚR, egy nagy NINCS, amit semmi anyagi VAN be nem tölt.

Az Otthon egyik férfi lakója megköszönte látogatásunkat, hangsúlyozta,

hogy ők anyagiakban nem szenvednek hiányt, de a lelkük beteg! Ha jönnek is a rokonok, barátok, ismerősök, de azok is nagyon ritkán. Hiányzik a bensőséges hangulat, hiányzik unokáik bársnyos kezeckéje, meleg tapintása, vidám csicsergése, hiányzik a régi, megszokott otthon, szülőfalujuk.

Hosszan beszélgettünk el velük, kötetlenül, szabadon, az igazgatónő jelenléte nélkül. Rájöttünk, hogy ők is emberek!

Itt is közöttük van a szeretet, aggódás, féltés, féltékenység, irigység, sajnálat, együttérzés stb. A szülésen és a keresztelesen kívül itt is minden esemény zajlik. Házasság is indult, de amikor a papot kellett volna hívni, a vőlegény visszakozott. Hiszen úgyis egész nap együtt vagyunk – gondolhatta magában az öreg bácsi, és visszamondta a házasságot.

A tegnap, az egyik néni órákig ke-restük a faluban – hallottuk. Amikor megkérdeztük, miért tette, az volt a válasz: mikor rám jön, mennem kell! – felelte a néni.

Elbúcsúzva az Öregotthon lakóitól, arra gondoltam, mennyire fontos, hogy az itt dolgozók milyen mély szaktudással, hozzáállással, türelemmel és lelkiismerettel kezelik és rendezik az ittélőket, ezáltal is könnyítve a „kitaszítottak” hátralevő napjain!

Kívánunk mindannyiuknak további egészséget, erőt a végzett munkájukhoz, hogy megkülönböztetett türelemmel, megértéssel, szaktudással forduljanak ezen emberek felé, könnyebbé, szebbé téve a hátralevő életüket. Bizonyára lelkiismeretes

(Folytatás a 14. oldalon)

Székely Katalin

Látogatás...

(Folytatás a 13. oldalról)

munkájukat VALAKI, VALAMIKOR, VALAHOGY vissza fogja fizeti!

Mert ezek az emberek tudatában vannak annak, hogy: „Mindennap megszűnik

valami, amiért az ember szomorkodik. De mindennap születik valami, amiért érdemes élni és küzdeni. Az élet értelmét nem a boldog percek, hanem az elviselt keserű órák adják”. (Hemingway)

Szeretném külön megköszönni kis falunk minden hívő és jó szándékú emberé-

nek a segítségét. Térítse vissza a jó Isten nekik ezt a segítséget máshol, más körülmények között megsokszorozva!

Köszönjük a nőszövetség tagjainak fáradtságos munkáját, mert ők is tudják: „Egy napsugarat vittünk, s egy üzenettel jöttünk: SZERESSÉTEK ÉS BECSÜLJÉTEK AZ ÖREGEKET!”

Az ajándékozás öröme

A tordatúri nőszövetség tagjai közül kilencen elindultunk a Bágyoni Öregotthonba. December 7-én, délután „mikulásokként” indultunk, csomagokkal felpakolva, amelyekbe szeretetünket is gondosan becsomagoltuk. Az idősebbekkel való találkozás közelebb hozott egymáshoz bennünket.

A 70 és 96 közötti idős nénik és bácsik társaságában kellemes perceket töltöttünk. A közös éneklés és egy történet meghallgatása után kiosztottuk a mikulási csomagokat. Kedves fogadtatásban volt részünk, hisz ők is cukorkával és üdítővel kínáltak.

A búcsúzás után az unitárius lelkeszi lakásnál volt a következő állomás, ahol Fekete Béla lelkesznek köszönhetően megtekintettük az unitárius templomot és a kántori lakást.

Hazafele jövet megállapítottuk, hogy az idősebb embereknek több szeretetre, melegségre van szükségük, amit ott az Otthonban meg is kapnak, hiszen megtanultak együtt élni, egymásra figyelni és egymásnak segíteni.

Köszönjük a Bágyoni Öregotthon gondozó-ápolónőjének, hogy beszámolt az ottani életről, tevékenységekről. Az isteni gondviselés legyen mindig mindannyiunk életén!

Következő állomásunk – Isten segítségével – a Lókodi Öregotthon lesz.

Bodor Piroska

Ifjúsági oldal

Ifjúsági rendezvényeink margójára

Adott az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (vagy ahogy a fiatalok hozzászóltak: az ODFIE) és az immár lassan hagyományossá vált, nagyobb por- és hírverést kavarázó évi rendezvényei – úgymint: a szavaló- és népdalverseny, a színjátszó találkozó, az ifjúsági konferencia stb. Szándékosan említettem az előbbi hármat, hiszen a helyi egyletek által beküldött népszerűségi mutatók az előbbi hármat helyezték előtérbe. Ezek mellett viszont ugyanúgy adottak az egyházköri, területi találkozók, az egyház- és nemzettörténelmi vetélkedő, a dévai emlékzarándoklat, az országos vezetőképző. Ugyanakkor adottak a helyi egyházközségek és (többnyire) egyletek is.

Mindezeket túl csupán az adott kereteken belül kibontakozó akaraterő, szándék és hit szükséges ahhoz, hogy az ODFIE és a mindenkor – házigazda szerepet felvállaló – helyi egyházközségek közösen megszervezzék az említett ifjúsági összejöveteleket.

Szükség van a helyi egyházközség beleegyezésére és munkájára ahhoz, hogy egy hétfőgén az illető egyházközségben esetenként háromszáznál is több fiatal jusson megfelelő ellátási és szál-

lási körülményekhez. Szükség van a helyi egylet fiataljaira, akiket – a nagy rendezvényt előkészítendő – az utolsó napokban legfeljebb reggel és késő este látnak otthon a szülők, hiszen „mindent beleadnak” ahhoz, hogy a hetekkel azelőtt megrágott és leosztott szervezési szerepköröknek megfeleljenek. Ugyanakkor szükség van a helyi lelkeszre, az egyletvezetőkre, a keblitanács tagjaira, a helyi önkormányzat vezetőire, akikkel egyetértésben olajozottan működhet az a „gépezet”, amely egy nagyobb méretű ifjúsági rendezvény lebonyolításához szükséges.

Egyértelmű, hogy az említett együttműködés nélkül a hátunk mögött hagyott rendezvényeink nem jöhettek volna létre. A sikeres szervezés elsősorban a helyi egyházközség és egylet hozzáállásán múlik, akik az ODFIE központi munkatársaival közösen „kovásza” lehetnek egy-egy sikeres hétfőgének.

A rendezvény előkészítése és lezárása során nem maradnak el a köszönő szavak, levelek, jelképes ajándékok. Ez így van rendjén. Újságírói körökben úgy tartják, nem illik egy lap hasábjain köszönetet kifejezni, hálálkodni, egy beszélgetést nyomtatásban is megköszönni stb., hiszen mindez úgys elhangzik élőben. E helyen mégis tegyünk kivételt.

Köszönet mindazoknak, akik helyi szervezőkként oroszlánrészt vállaltak az elmúlt évek ifjúsági rendezvényeinek kivitelezésében. Ilyenként külön megemlítem a legutóbbi helyi szervezőket: a homoródszentpáli, a nagyajtai, a várfalvi és a csíkszeredai egyházközségeket. Ám a sor kiegészül számos más egyházközséggel, akik az elmúlt évtizedben feltétel nélkül vágtag bele egy-egy többszázas részvételű rendezvény lebonyolításába.

Sándor Krisztina

Az erdélyi unitárius ifjúság és más felekezetű, szabadelvű vallásos fiatalok szervezeteként működő Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) január 30-a és február 1-je között Csíkszeredában szervezte meg a VII. ODFIE szavaló- és népdalverseny országos döntőjét.

Versek, dalok színpompája

A rendezvény keretében a helybeli Márton Áron Gimnázium díszterme, bentlakása és étkezdéje szolgált. Péntek délután a résztvevők beiratkozása, ismerkedése után két szakmai műhelymunka vette kezdetét, melynek keretében bővült a versenyzők tudása a magyar vers- és népdalkultúráról. A csíkszeredai Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet előadása után a Role együttes *Kájoni-miserend* című rockmiséjét követhették végig a résztvevők, majd verses-zenés esttel zárult a rendezvény első napja. A tulajdonképpeni verseny szombat délelőtt kezdődött alkalmi áhítat után. A több mint százhusz résztvevő zömében olyan 13 és 25 év közötti fiatal volt, esetenként az egyházközségi ifjúsági egyletek szintjén már megszervezett elődöntők nyertesei, akik életük valós értékének tekintik a verssel és a népdallal való foglalkozást.

A verseny déli szünetében a résztvevők a helybeli Árvácska együttes pásztorjátékát tekinthették meg. Vacsora után sor került

Márk Attila *Felnőtt játékaim* című lemezbemutató előadására. A gálaműsor keretében a bíráló bizottság szakmai kiértékelőjét az eredményhirdetés követte. Az egész napos megmérettetés fáradalmait és a versenyhangulat feszültségét az esti órákban az egyes meghívottak és bírálóbiztosok, valamint az ODFIE választmányi tagjainak és munkatársainak alkalmi műsorszámai oldották fel. A rendezvény táncmulatsággal ért véget.

A szavalóverseny győztese Kófity Annamária (Vajdahunyad) lett. A dobogó második lépcsőfokára a marosvásárhelyi Tollas Vanda lépett, a harmadik díjat pedig Csécs Márton (kolozsvári Unitárius Kollégium) és Simó Orsolya (székelykeresztúri Unitárius Gimnázium) osztották meg. Dicséretben részesült Balogh Réka (Székelykeresztúr) és Andorkó Zsuzsa (Vargyas). A *Napsugár* gyermeklap díját Bodor Kinga (Homoródalmás) és Fekete Ágnes (Nagyajta) vitték haza.

A népdalverseny első díját az árkosi színekben versenyző Érsek Csaba nyerte el, a második helyezést pedig a marosvásárhelyi Rițiu Krisztinát illette. Harmadik díjat nyertek: Jártó Kocsis Emőke (Sepsiszentgyörgy), Gagy Attila (Fiatfalva) és Török-Csingó Zsuzsa (kolozsvári Unitárius Kollégium). Különdíjjal jutalmazták a homoródalmási Bodor Kingát és Borbély Erikát Székelykeresztúrról.

Az ODFIE Elnöksége

Pillanatképek az ODFIE versmondó- és népdalversenyéről (Csíkszereda, 2003. január 30–február 1.). A jobb oldali képen az árkosi Érsek Csaba, a népdalverseny győztese.

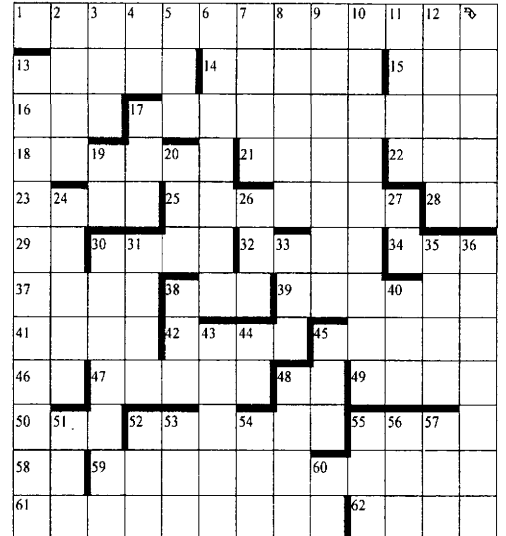
Rejtvény

KOSSUTH ÉS AZ UNITÁRIUSOK

Vízszintes: 1. Az egyik leghíresebb amerikai unitárius transzcendentalista filozófus, ő üdvözölte Kossuthot amerikai körútja alkalmával.

13. Bűnügyi történet. 14. Szabályoz. 15. Zokog. 16. Időmérő. 17. Kossuth Ferenc lapja, amely közölte Kossuth Lajos köszönőlevelét egy kolozsvári unitárius igazgatóhoz, és amelyben kifejtette véleményét az unitárius vallásról. 18. Nagy az átmérője. 21. Ráérős járkálás. 22. Tollforgató. 23. Szemléltető rajz. 25. Jókai műve. 28. Üres tan! 29. Króm vegyjele. 30. Paradicsom. 32. Tokaji borfajta. 34. Vékony deszka. 37. Börtön, argóban. 38. Videokazetta márka. 39. Hangosan síró. 41. ... ördöge, Arany János verse. 42. Összedőlő. 45. Tetejére mázól. 46. Földet forgat. 47. Katonai egység. 48. Skálahang. 49. Hadiadó. 50. Szemmel figyel. 52. ... György, magyar humorista. 55. Magyar "hagymaváros". 58. Kutya-ház. 59. Az unitárius egyház volt gondnoka, részt vett Kossuth temetésén. 61. Liverpooli unitárius lelkész, 1859-ben Erdélyben tett látogatást, Kossuth ügynöke is volt (Alfred). 62. Szűrő-vágó fegyver.

Függőleges: 2. Abban az irányban. 3. Női név. 4. Post meridiem, röviden. 5. Nagyon folyós. 6. Francia tábornok, a francia fegyveres erők főparancsnoka, vezérkari főnök, védelmi miniszter is volt (Louis Maxime, 1867-1965). 7. Mikolas ..., cseh történelmi festő volt. 8. Katonai gyakorló hely. 9. Orvosi előírás szerint étkező. 10. Hasravágódás. 11. Alkonyati. 12. Oknyomozó kérdés. 13. Kolozsvári teológiai tanár, 1881 augusztusától fél évet töltött az Amerikai Egyesült Államokban és Angliában, Kossuth levelt írt neki. 17. Baszk terror szervezet. 19. Sor két vége! 20. Francia területmérték. 24. Süteményféle. 26. Csillagkép. 27. Középtájon fénylik! 30. Kantin. 31. Kubai származású magyar válogatott kézilabdás. 33. Mondat eleme. 35. Vízparti fafajta. 36. Amerikai város, itt, az Északi Híd mellett fogadták Kossuthot az ottani unitáriusok. 38. Halotti lakoma. 40. Nagy szibériai folyó. 43. Kútból vizet vesz. 44. Négyszázötven, római számmal. 45. Dolog, latinul (RES). 48. Személyéről. 51. Sírköveken gyakran szereplő szó. 52. E napi. 53. Angol Anna. 54. Lóbetegség. 55. Gubós növény. 56. Régi magyar férfinev. 57. Éveink száma. 60. Galac megyei autójel. (Készítette: Forrai Tibor)

Egyházi hírek

■ A hagyományos püspöki fogadást január 1-én tartották Kolozsváron a püspöki házban, ahol dr. Szabó Árpád és felesége meghívására kolozsvári unitáriusok, egyházi főtisztviselőink, lelkészeink, az egyházi központ munkatársai és más meghívott vendégek együtt köszöntötték az új esztendőt.

■ A Lelkészképesítő Bizottság január 26-án lelkészképesítő pótvizsgát tartott, amelyen Kádár Attila kadácsi gyakorló segédlelkész és Solymosi Zsolt kolozsvári unitárius kollégiumi vallásnár lelkési oklevelet szerzett.

■ Az Egyházi Képviselő Tanács január 30-án rendkívüli ülést tartott Kolozsváron, amelynek tárgysorozatán többek közt a 2004. évi központi költségvetés véglegesítése, az ülésezési terv és eseménynaptár rögzítése, külföldi ösztöndíjak meghirdetése, két kolozsvári I. osztály beindításának jóváhagyása, valamint a dévai unitárius imaház javára történő egyházi gyűjtés meghirdetése szerepelt.

■ Február 2-3-án Kolozsváron munkaértekezletre került sor a közelmúltban külföldi ösztöndíjakat igénybe vett akadémia lelkészek számára. A tanácskozás számba vette az egyes tanulmányozott területeket, majd elképzeléseket vázolt fel az unitárius teológia mint tudomány szakterületenkénti művelésére. Az akadémikák kisebb csoportokba tömörülve egy-egy téma kapcsán rövidtávú terveket állítottak fel, ezek számbavétele egy újabb, őszi munkaértekezleten történik majd.

■ A 2003-2004-es tanévben a Protestáns Teológiai Intézet csendesnapjait február 6-7-én tartották. Az Unitárius Fakultás hallgatói számára előadást tartott Farkas Dénes kolozsi lelkész *Lelkési szolgálatom tapasztalatai* címmel, Andorkó Ferenc vargyasi lelkész *A nagy gyülekezetben végzett lelkési munka szépségei és nehézségei* címmel, valamint Molnár B. Lehel levéltáros és Paskucz Sz. Viola építésmérnök *Történelmi örökségünk* írott

és tárgyi emlékeinek megőrzése és védelme mint a lelkési munka fontos része címmel. A reggeli és esti bibliamagyarázatot szintén a fenti lelkészek tartották. A közös intézeti előadást Veres László olthévi református lelkész mutatta be, *Az egyház és az anyagiak* címmel.

Halottaink

Id. Bartalis Péter, a medeséri egyházközség több mint négy évtizedet szolgált kántora, néhai gondnoka, majd pénztárosa hosszú betegség után, 79 éves korában 2003. november 22-én csendesesen elhunyt. Temetésén november 24-én a lelkési szolgálatot Bálint Imre végezte, az egyházkör nevében Csészár Lajos köri gondnok volt jelen.

Kedei Mózesné sz. György Delinka tiszteletes asszony életének 45. évében hosszas szenvedés után 2003. december 18-án elhunyt. Temetése december 22-én volt a székelyudvarhelyi belvárosi unitárius templomból az unitárius temetőbe. A szertartást dr. Szabó Árpád püspök végezte, az Unitárius Nők Országos Szövetsége részéről Szabó Magdolna elnök, a székelyudvarhelyi egyházkör részéről Barabás Áron egyházköri jegyző, az újszékelyi egyházközség részéről Jakab Zsolt lelkész búcsúztatta.

Özv. Fekete Dezsóné sz. Lőrinczy Enikő tiszteletes asszony életének 65., özvegységének 13. évében f. év február 2-án hosszú és nehéz betegség után elhunyt. Temetésére a sepsiszentgyörgyi vártemplomi ravatalozóháztól került sor a református temetőbe, a gyászszertartást Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkész végezte. Sírhintáján azon egyházközségek lelkészei búcsúztatták, amelyeket férjével együtt szolgáltak, Kotecz József Felsőrákosról és Székely János Árkosról.

Emléküket kegyelettel megőrizzük!